

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola

emoyhtiö ja konserni

Tilinpäätös 2003

TAPIOLA

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2003

Yritysten Henkivakuutus Oy:n Tapiolan (Yritysten Henki-Tapiola) konsernin liikevoitto oli 5,1 miljoonaa euroa (1,4 milj. e). Konsernin liikevaihto aleni 19,2 prosenttia 98,5 miljoonaan euroon (121,9 milj. e). Konsernin vakavaraisuuspääoma oli 90,5 miljoonaa euroa (90,9 milj. e) ja vakavaraisuusaste oli 15,2 prosenttia (15,8 %), joka merkitsee sitä, että toimintapääoma on yli kolminkertainen vähimmäismääräänsä verrattuna. Yritysten Henki-Tapiolan vuotta 2003 voidaan pitää erittäin hyvänä.

ASIAKKAAT

Yritysten Henki-Tapiola jakoi jälleen kerran vuoden 2003 tuloksestaan erinomaisen tuoton asiakkailleen. Yritysten Henki-Tapiolan perustekorosta ja asiakashyvityksistä muodostuva kokonaiskorkotaso oli säästöhenkivakuutuksessa 4,5 prosenttia ja eläkevakuutuksessa 5,0 prosenttia. Yhtiö saavutti pitkän aikavälin tavoitteensa ja oli kaikissa vakuutuslajeissa vakuutusalan kahden parhaan hyvitysten antajan joukossa.

Samaan aikaan Yritysten Henki-Tapiolan vakavaraisuus säilyi hyvällä tasolla ja kilpailukykyisten asiakasetujen jatkuvuutta turvattiin merkittäväällä 12,7 milj. euron korkotäydennyksellä. Tulevien lisätujen vastuussa on edelleen varattuna kahden vuoden hyvityksiin tarvittava määrä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Henkivakuutusmarkkinoiden maksutulo aleni ennakkotietojen mukaan 11,2 prosenttia 2 888,1 miljoonaan euroon (3 252,1 milj. e).

Laskuperustekorkoa laskettiin 1.1.2003 uusissa yksilöllisissä henki- ja eläkevakuutus sopimuksissa 3,5 prosentista 2,5 prosenttiin. Ryhmäeläkesopimusten laskuperustekorko säilyi ennallaan 3,5 prosenttina.

YRITYSTEN, HENKI-TAPIOLA EMOYHTIÖ – TULOKSEN MUODOSTUMINEN

VAKUUTUSTOIMINTA

Vakuutuskanta ja -maksutulo

Yritysten Henki-Tapiolan vakuutusmaksutulo laski 40,5 prosenttia 41,0 miljoonaan euroon (69,0 milj. e), Henkivakuutuksen osuus maksutulosta oli 23,9 prosenttia (52,4 %) eli 9,8 miljoonaa euroa (36,1 milj. e) alenemaa edellisvuoteen oli 72,8 prosenttia. Eläkevakuutuksen osuus oli 76,1 prosenttia (47,6 %) eli 31,2 miljoonaa euroa (32,8 milj. e), mikä merkitsee 5,0 prosentin alenemaa edelliseen vuoteen verrattuna.

Perustekorokaisen yksilöllisen henkivakuutuksen maksutulo aleni 3,4 miljoonaan euroon (22,4 milj. e). Tähän oli syynä päätöksemme keskeyttää yritysten uusi perustekorokainen säästöhenkivakuuttaminen alhaisen yleisen korkotason takia. Perustekorokaisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksutulo kasvoi 2,4 prosenttia ja oli 11,3 miljoonaa euroa (11,0 milj. e). Ryhmäeläkevakuutuksen maksutulo aleni 14,3 miljoonaan euroon (17,1 milj. e), laskun syynä oli edellisvuonna tapahtunut säätiön purku 3,6 miljoonaa euroa.

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen vakuutusmaksutulo oli 5,9 miljoonaa euroa (5,4 milj. e), josta henkivakuutuksen osuus 6,8 prosenttia (13,2 %) eli 0,4 miljoonaa euroa (0,7 milj. e) ja yksilöllisen eläkevakuutuksen osuus 93,2 prosenttia (86,8 %) eli 5,5 miljoonaa euroa (4,7 milj. e). Sijoitussidonnaisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksutulo kasvoi 17,7 prosenttia 5,5 miljoonaan euroon (4,7 milj. e).

Maksetut korvaukset

Yritysten Henki-Tapiolan maksamat korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta olivat 51,9 miljoonaa euroa (47,2 milj. e) eli 10,1 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Tilikauden aikana maksettiin eläkkeitä 30,0 miljoonaa euroa (29,8 milj. e), henkivakuutuksen riskikorvauksia 4,0 miljoonaa euroa (4,4 milj. e) ja sopimuksen mukaan erääntyviä säästösummia 15,1 miljoonaa euroa (11,1 milj. e).

Takaisnostojen määrä oli 2,0 miljoonaa euroa (1,1 milj. e). Sijoitussidonnaisen vakuutuksen maksetut korvaukset olivat 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. e). Korvaustoiminnan hoitokulut olivat 0,7 miljoonaa euroa (0,6 milj. e).

Vastuuelka ja asiakashyvitykset

Yritysten Henki-Tapiolan vastuuelan määrä tilikauden päättyessä oli 632,6 miljoonaa euroa (607,6 milj. e). Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus vastuuelasta oli 16,1 miljoonaa euroa (10,0 milj. e) ja muiden kuin sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus vastuuelasta oli 616,5 miljoonaa euroa (597,6 milj. e).

Vastuuelan muutos sisältää 12,7 milj. euron korkotäydennyksen. Tulevien lisätujen vastuuseen on varattuna 8,8 miljoonaa euroa, joka vastaa kahden vuoden hyvityksiin tarvittavaa määrää.

SIJOITUSTOIMINTA

Yritysten Henki-Tapiolan tase-erä sijoitukset oli käyvin arvoin laskettuna 671,6 miljoonaa euroa (646,5 milj. e) ja kirjanpitoarvoin laskettuna 631,7 miljoonaa euroa (607,1 milj. e). Arvostuserojen määrä säilyi edellisen vuoden tasolla ja oli 39,9 miljoonaa euroa (39,4 milj. e). Luvuissa ei ole mukana sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevia sijoituksia, joiden määrä oli 17,3 miljoonaa euroa (10,1 milj. e).

Alla olevista taulukoista käy ilmi sijoitusten jakauma ja eri omaisuuslajien tuotto prosentit käyvin arvoin laskettuina.

Sijoitusjakauma

(sisältää kertyneet korot)

Lainasaamiset

Joukkovelkakirjalainat

Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset

Osakkeet ja osuudet

Kiinteistösijoitukset

Sijoitukset yhteensä

31.12.2003		31.12.2002	
milj. euroa	%	milj. euroa	%
0,1	0,0	0,2	0,0
388,1	56,9	406,4	61,8
35,8	5,2	33,2	5,1
125,1	18,3	94,8	14,4
132,5	19,4	122,8	18,7
681,6	100,0	657,4	100,0

Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle

Lainasaamiset

Joukkovelkakirjalainat

Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset

Osakkeet ja osuudet

Kiinteistösijoitukset

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin

2003	2002
%	%
6,3	6,3
5,1	9,9
2,4	4,1
19,0	-10,4
4,6	7,0
7,0	5,1

Osakemarkkinoiden positiivisen kehityksen ansiosta pääosa vuoden 2002 aikana tehdyistä arvonalennuksista on palautunut. Korkotasoa on säilynyt vastuuelan laskuperustekorkoon nähden haastavan alhaisena. Korkotasossa on tapahtunut lyhyellä aikavälillä voimakkaitakin heilahduksia, jotka Yritysten Henki-Tapiola on onnistunut hyvin ennakoimaan.

Suomen osakemarkkinoiden kehitystä kuvaava HEX-portfoliotuottoindeksi nousi 22,7 prosenttia (-13,5 %) ja Euroopan osakemarkkinoiden kehitystä kuvaava Stoxx-indeksi nousi 16,8 prosenttia (-31,0 %).

Yritysten Henki-Tapiolan tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 44,2 miljoonaa euroa (25,1 milj. e), mikä oli 75,9 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Sijoitusten arvonalennusten ja

-palautusten nettovaikutus oli 8,8 miljoonaa euroa (-13,6 milj. euroa). Osakemarkkinoilla tapahtuneen positiivisen kurssikehityksen seurauksena kirjattiin osakkeiden arvonalennusten palautuksia 9,0 (-13,9 milj. e). Muun kuin sijoitussidonnaisen vakuutuksen osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista oli 43,0 miljoonaa euroa (27,4 milj. e), mikä oli 56,9 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista oli 1,2 miljoonaa euroa. Nousua edelliseen vuoteen verrattuna oli 3,5 miljoonaa euroa.

LIIEKULUT

Yritysten Henki-Tapiolan liikekustannussuhde laski 151,9 prosenttiin (174,5 %). Kustannusliikkeen tasapainottaminen on eräs yhtiön keskeisimmistä haasteista. Tehtyjen toimenpiteiden ansiosta kustannusliikkeen epäedullinen kehityssuunta saatiin tilivuonna taittumaan. Myös jatkossa kustannusten saattaminen kuormitustuloa vastaavalle tasolle on keskeinen painopistealue.

Tuloslaskelman liikekulut olivat 6,0 miljoonaa euroa (7,2 milj. e) eli alenemaa edelliseen vuoteen oli 16,9 prosenttia.

Yhtiön henkilöstö on työsuhteessa paitsi yhtiöön myös Keskinäiseen Vakuutusyhtiöön Tapiolaan ja Keskinäiseen Eläkevakuutusyhtiöön Tapiolaan. Yhtiön toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja ovat työsuhteessa yhtiöön ja emoyhtiöön Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolaan. Tapiola-ryhmän yhteisin resurssein tuotetuista palveluista maksetut erät sisältyvät yhtiön liikekulujen vastaaviin eriin samalla tavoin kuin, jos henkilöstö olisi ollut suoraan Yritysten Henki-Tapiolan palveluksessa.

Yhtiön hallintoneuvoston jäsenille, hallituksen jäsenille ja varajäsenille sekä toimitus- ja varatoimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot olivat 291 768,00 euroa (298 598,00 e). Muut maksetut palkat ja palkkiot olivat 2 702 761,61 euroa (3 017 658,33 e). Maksetut palkat ja palkkiot yhteensä olivat 2 994 529,61 euroa (3 316 256,33 e).

TILIKAUDEN TULOS JA VAKAVARAISUUS

Yritysten Henki-Tapiolan liikevaihto laski 19,0 prosenttia 99,0 miljoonaan euroon (122,2 milj. e).

Liikevoitto oli 5,2 miljoonaa euroa (1,3 milj. e). Liikevoitto oli 5,2 prosenttia (1,1 %) liikevaihdesta. Liikevoitto muodostuu yhtiön tuloksesta ja muista liikevoittoon vaikuttavista eristä. Yhtiön tulos, joka muodostuu riski-, kustannus- ja korkoliikkeen tuloksista, oli 21,3 miljoonaa euroa (3,5 milj. e) voitollinen. Riskiliikkeen tulos oli 0,9 miljoonaa euroa (1,2 milj. e) euroa voitollinen, kustannusliikkeen tulos oli 2,0 miljoonaa euroa (3,3 milj. e) tappiollinen ja korkoliikkeen tulos oli 22,4 miljoonaa (5,6 milj. e) euroa voitollinen. Vastuun täydennykset ja muut erät rasittivat liikevoittoa 16,1 miljoonaa euroa (2,2 milj. e).

Tilinpäätöksessä annettiin asiakasetuja yhteensä 4,4 miljoonaa euroa (5,6 milj. e). Asiakasetujen rahoituksen ja perustekoron täydentämiseksi tehdyn 12,7 miljoonan euron varauksen jälkeen tulevia lisäetuja varten on varattu taseessa yhteensä 8,8 miljoonaa euroa (8,8 milj. e).

Yhtiön osuus Tapiola-yhtiöiden henkilöstörahoitukseen h.r. siirrettävästä voittopalkkiosta on 42 400,00 euroa. Se on laskettu ennakkomäärän mukaisena ja sisältyy tuloslaskelmassa muihin kuluihin.

Yritysten Henki-Tapiolan toimintapääoma oli 65,8 miljoonaa euroa (65,2 milj. e) eli yli kolminkertainen vaadittuun vähimmäismäärään nähden. Vakavaraisuuspääoma oli 89,5 miljoonaa euroa (89,6 milj. e) ja vakavaraisuusaste oli 15,0 prosenttia (15,6 %).

YRITYSTEN HENKI-TAPIOLA KONSERNI – TULOKSEN MUODOSTUMINEN**KONSERNIRAKENNE**

Yritysten Henki-Tapiolan emoyhtiö on Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola.

Yritysten Henki-Tapiolan konserniin sisältyi emoyhtiön lisäksi tytäryhtiöinä Rekra Oy (omistusosuus 100 prosenttia) ja Sasnep Ky (100 %) sekä 21 (22) asunto- ja kiinteistöyhtiötä.

Osakkuusyhtiöitä ovat Tapiolan Omaisuudenhoito Oy ja Kiinteistö Oy Mariankatu 27.

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Yritysten Henki-Tapiolan emoyhtiön ja konsernin vakuutustoiminnan luvut ovat samat.

Yritysten Henki-Tapiolan konsernin tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotot olivat 44,1 miljoonaa euroa (25,2 milj. e), mikä oli 74,9 prosenttia enemmän kuin vuonna 2002. Sijoitusten arvonalennusten ja –palautusten nettovaikutus oli 8,7 miljoonaa euroa (-13,5 milj. e). Muun kuin sijoitussidonnaisen vakuutuksen osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista oli 43,0 miljoonaa euroa (27,5 milj. e), mikä oli 56,0 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista oli 1,2 miljoonaa euroa. Nousua edelliseen vuoteen verrattuna oli 3,5 miljoonaa euroa.

Tase-erä sijoitukset oli käyvin arvoin laskettuna 672,1 miljoonaa euroa (649,3 milj. e) ja kirjanpitoarvoin laskettuna 629,0 miljoonaa euroa (606,3 milj. e). Arvostuserojen määrä oli 43,1 miljoonaa euroa (43,0 milj. e). Arvostuserojen määrä on kasvanut 0,1 miljoonaa euroa.

Yritysten Henki-Tapiolan konsernin liikekustannussuhde laski 151,9 prosenttiin (174,5 %). Tuloslaskelman liikekulut olivat 6,0 miljoonaa euroa (7,2 milj. e) eli alenemaa edelliseen vuoteen oli 16,9 prosenttia.

Yritysten Henki-Tapiolan konsernin liikevaihto laski 19,2 prosenttia 98,5 miljoonaan euroon (121,9 milj. e). Konsernin liikevoitto oli 5,1 miljoonaa euroa (1,4 milj. e). Liikevoitto oli 5,2 prosenttia (1,1 %) liikevaihdosta.

Vakavaraisuuspääoma oli 90,5 miljoonaa euroa (90,9 milj. e) ja vakavaraisuusaste oli 15,2 prosenttia (15,8 %).

Konsernin voitto tilikaudelta oli 947 036,86 euroa. Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta oli 139 511,02 euroa. Taseen loppusumma on 664 313 451,70 euroa (638 681 294,78 e).

RISKIENHALLINTA

Yritysten Henki-Tapiolan hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnasta. Hallitus määrittää eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä. Riskienhallintasuunnitelmat käsitellään ja hyväksytään vuosittain yhtiöiden hallituksissa ja johtoryhmissä. Sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvät eri tahojen vastuut ja velvollisuudet on dokumentoitu hallituksen hyväksymiin sisäisen valvonnan toimintaperiaatteisiin.

Liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyyden lisäksi mahdollisesta realisoitumisesta aiheutuvia vaikutuksia. Liiketoimintayksiköt vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Tunnistetut riskit dokumentoidaan riskienhallintasuunnitelmiin, jotka laaditaan erikseen yhtiölle sekä yhtiöryhmätoiminnalle.

Riskienhallintasuunnitelmissa kuvataan liiketoiminnan riskit, riskeihin liittyvät varautumissuunnitelmat sekä valvontavastuut.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Vakuutusliikkeen riskien hallinta

Henkivakuutusyhtiön vakuutusteknisiä riskejä hallitaan ja minimoidaan hyvällä suunnittelulla ja osaamisella sekä ajan tasalla olevilla ohjeistuksilla. Riskienhallinnan kulmakiviä ovat kestävä tuoteratkaisut, asiakkaiden vakuutustarpeen kartoittaminen, huolellinen ja tarkka vastuunvalinta sekä maksuperusteiden ajantasaisuuden jatkuva seuranta. Vakuutusteknisten riskien hallinta otetaan jatkuvasti huomioon myös uusien tuotteiden tuoteominaisuuksia suunniteltaessa ja tuotteiden myyntiä ohjattaessa.

Sijoitusriskien hallinta

Yritysten Henki-Tapiolan sijoitustoiminnan tavoitteena on tuoton maksimointi valitulla riskitasolla. Tämä johtaa sijoituskohteiden todellisen arvonmäärityksen analysointiin vastakohtana indeksisijoittamiselle. Pääoma-arvot pyritään turvaamaan pitkäjänteisellä sijoituspolitiikalla. Tähän liittyy oleellisesti riittävästä vakavaraisuudesta huolehtiminen. Sijoitusriskit voivat toteutua niin alhaisina tuottoina verrattuna vastuuvelan asettamaan tuottovaatimukseen kuin arvonalennuksina tai pääomatappiona. Oman haasteensa sijoitustoiminnalle antaa sijoitussalkun kansainvälistyminen.

Yritysten Henki-Tapiolan sijoitusriskien hallinnan perusta muodostuu useasta eri tekijästä. Sijoitustoiminnan itsenäisyys korostuu omassa riippumattomassa sijoitusanalyysissa. Hajautusperiaatteilla pyritään turvaamaan riittävä tuottotaso kaikissa markkinaolosuhteissa sekä instrumenttiluokkien sisällä että niiden välillä. Hajautusperiaatteet koskevat niin eri toimialoja kuin maitakin. Sijoitustoimintaa ohjataan eri instrumenttiluokissa limiitein ja sijoituskriteerein. Vastapuoliriskille on asetettu omat limiitit. Muun muassa näillä tekijöillä pyritään turvaamaan kaikissa markkinaolosuhteissa riittävä likviditeetti ja toimintavapaus.

Sijoitustoimintaa ohjataan yhtiön hallituksen vuosittain vahvistaman sijoitussuunnitelman puitteissa. Sijoitussuunnitelmassa on määritelty tuottotavoitteet, sijoitusjakauma- ja allokaatiotavoitteet, sijoitusprosessit ja -periaatteet sekä riskianalyysit. Olennaisena osana siihen sisältyvät sijoitustoiminnan päätös- ja toimintavaltuudet sekä sijoitusorganisaation rakenne. Johdannaisten käyttöön liittyvät periaatteet ovat myös osa sijoitussuunnitelmaa.

Operatiivisten riskien hallinta

Liiketoimintaprosesseihin liittyy erilaisia operatiivisia riskejä. Vastuu näiden riskien hallinnasta ja säännöllisestä arvioinnista on hajautettu liiketoimintayksiköihin. Keskeisiä keinoja hallita operatiivisia riskejä ovat ydinprosessien laadun jatkuva kehittäminen ja toiminnan säännöllinen itsearviointi. Osana itsearviointia tunnustetaan myös riskienhallinnan kannalta tärkeitä kehittämiskohteita. Koska operatiivinen toiminta perustuu hyvin vahvasti tietojärjestelmiin, kiinnitetään erityistä huomiota järjestelmä- ja tietoturvariskien hallintaan.

Muita operatiivisten riskien hallintatoimenpiteitä ovat mm. vastuualuekohtainen tavoiteasetanta ja tavoitteiden toteutumista mittaavan riippumattoman raportoinnin järjestäminen, korvaustoiminnan satunnaisotanta, työjärjestyksien ja toimenkuvien määrittely, tehtäväkokonaisuuksien eriyttäminen sekä tehtävien, päätösvallan ja vastuun jakaminen. Yllättäviin ulkoisiin tapahtumiin varaudutaan liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmissa ja vakuutuksilla. Henkilöstön osaamisen kehittymistä sekä työskentelyilmapiirin tasoa mitataan säännöllisillä tutkimuksilla.

YHTIÖN HALLINTO

Yritysten Henki-Tapiolan osakkeenomistajat ovat Tapiola-ryhmän yhtiöitä. Yhtiökokouksessa valitaan hallintoneuvostojen jäsenet, jotka ovat asiakkaiden edustajia. Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa yhtiön toimintaa ja valita ja erottaa hallituksen jäsenet. Hallintoneuvoston tehtävänä on myös päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista, laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista. Hallintoneuvosto voi lisäksi antaa hallitukselle ohjeita, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.

Hallintoneuvostojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat muodostavat yhteistyövaliokunnan, josta on määräys kunkin yhtiön yhtiöjärjestyksessä. Yhteistyövaliokunta valmistelee asioita hallintoneuvostojen käsiteltäväksi ja tekee päätösehdotuksia hallintoneuvostoille. Yhteistyövaliokunta valvoo koko Tapiola-ryhmän toimintaa.

Yritysten Henki-Tapiolan varsinaisessa yhtiökokouksessa 16.4.2003 valittiin hallintoneuvoston jäsenet erovuoroisten tilalle. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja Tuula Nordström. Yritysten Henki-Tapiolan hallintoneuvosto valitsi 20.11.2003 yhtiön hallituksen. Hallituksen kokoonpano pysyi entisellään. Hallituksen puheenjohtajana toimii pääjohtaja Asmo Kalpala

Hallitus vahvisti kokouksessaan 21.5.2003 henkiyhtiöiden johdon uuden organisaation, joka tuli voimaan 1.1.2004. Toimitusjohtajana jatkaa Juha-Pekka Halmeenmäki. Varatoimitusjohtajaksi ja samalla kehitysjohtajaksi nimitettiin apulaisjohtaja Sari Ruottinen. Hänen vastuulla on varatoimitusjohtajan tehtävien lisäksi myös tuote- ja järjestelmäkehitys. Varatoimitusjohtaja Matti Luukko jatkaa varatoimitusjohtajana eläkkeelle jäämiseensä 28.2.2004 saakka.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Sijoitustoiminta on myönteisistä kasvuodotuksista huolimatta edelleenkin hyvin haasteellista. Kokonaisuutena lyhyen ja keskipitkän aikavälin näkymät sijoitusmarkkinoilla ovat tällä hetkellä kohtuulliset elvyttävän talouspolitiikan ansiosta, mutta pidemmän aikavälin näkymät ovat jonkin verran heikentyneet.

Väestön ikääntymisestä johtuva pula osaavista työntekijöistä sekä mm. optioiden kaltaisten johdon ja henkilöstön sitouttamis- ja palkitsemisratkaisujen suosion väheneminen kasvattavat Yritysten Henki - Tapiolan tuotteiden kysyntää. Tällä alueella tullaan tekemään myynnin ja markkinoinnin tehostamistoimenpiteitä sekä tuotekehitystä.

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Hallitus ehdottaa, että yhtiön tilivuoden ylijäämä 743 706,00 euroa käytetään siten, että se siirretään kokonaisuudessaan varmuusrahastoon.

Taseen loppusumma oli 667 837 771,21 euroa (640 897 199,45 e).

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TUNNUSLUVUT

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

M€

	2003	2002	2001	2000	1999
Liikevaihto	99,0	122,2	110,7	94,3	91,5
sekä sen muutosprosentti edelliseen vuoteen	-19,0	10,4	17,4	3,0	19,6
Liikevoitto tai -tappio	5,2	1,3	28,1	11,3	6,1
sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	5,2	1,1	25,4	12,0	6,6
Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä	1,4	-0,6	1,4	1,4	1,4
sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	1,4	-0,5	1,2	1,5	1,5
Oman pääoman tuotto prosentteina	2,1	5,3	-17,0	2,9	20,2
Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitus-					
sidonnaista vakuutusta prosentteina	3,9	4,1	6,1	5,6	6,9
Omavaraisuusaste prosentteina	9,5	9,7	9,9	12,3	12,9

Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2003	2002	2001	2000	1999
Vakuutusmaksutulo	41,0	69,0	58,7	43,9	49,8
sekä sen muutosprosentti edelliseen vuoteen	-40,5	17,6	33,6	-11,9	41,9
Liikekustannussuhde prosentteina	151,9	174,5	159,8	149,4	162,9
Toimintapääoma*	65,8	65,2	62,3	73,0	70,9
Vähimmäistoimintapääoma	24,7	24,3	23,0	21,5	20,2
Tasoituspääoma	23,7	24,3	23,1	7,2	6,3
Vakavaraisuuspääoma*	89,5	89,6	85,4	80,3	77,2
Vakavaraisuusaste prosentteina vastuuvasta*	15,0	15,6	15,8	15,8	16,3
Toimintapääoma-aste*	266,2	268,3	271,0	339,9	349,9

*Arvostuseroista ei realisoitu lähitulevaisuudessa (=> 3 vuotta) laskennallista verovelkaa

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

Epäsuora rahoituslaskelma	2003	2002
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta/ voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	894 312,46	-592 325,21
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	25 028 428,09	39 869 322,13
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	-9 054 507,21	9 592 321,60
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot		
Pakollisen vastuuvajauksen muutos		
Suunnitelman mukaiset poistot	599 402,84	698 753,91
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		
Muut oikaisut	494 735,17	-5 266 637,14
<i>Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta</i>	<u>17 962 371,35</u>	<u>44 301 435,29</u>
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	4 710 188,15	-5 071 346,62
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	<u>1 063 469,00</u>	<u>-1 166 193,22</u>
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	<u>23 736 028,50</u>	<u>38 063 895,45</u>
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-262 373,16	-262 373,16
Maksetut välittömät verot	<u>-504 033,27</u>	<u>-6,00</u>
<i>Rahavirta ennen satunnaisia eriä</i>	<u>22 969 622,07</u>	<u>37 801 516,29</u>
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)		
Liiketoiminnan rahavirta	22 969 622,07	37 801 516,29
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-22 987 101,47	-43 155 517,62
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	271 671,26	5 529 016,30
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	<u>-1 035 872,45</u>	<u>-892 571,80</u>
Investointien rahavirta	-23 751 302,66	-38 519 073,12
Rahoituksen rahavirta		
Maksullinen osakeanti		
Omien osakkeiden hankkiminen		
Omien osakkeiden myynti		
Lainojen nostot	5 000 000,00	
Lainojen takaisinmaksut	-5 045 637,79	
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Rahoituksen rahavirta	<u>-45 637,79</u>	<u>0,00</u>
Rahavarojen muutos	<u><u>-827 318,38</u></u>	<u><u>-717 556,83</u></u>
Rahavarat tilikauden alussa	1 500 915,22	2 218 472,05
Rahavarat tilikauden lopussa	673 596,84	1 500 915,22

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TULOSLASKELMA

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA - HENKIVAKUUTUS

1.1.2003 - 31.12.2003

1.1.2002 - 31.12.2002

Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	1	41 022 657,17		68 992 495,01	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-2 108 646,95</u>	38 914 010,22	<u>-1 207 101,00</u>	67 785 394,01
Sijoitustoiminnan tuotot	4		57 632 578,08		49 117 393,46
Sijoitusten arvonorotus			280 639,15		4 056 341,64
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	2	-51 947 077,22		-47 173 217,40	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>1 349 849,51</u>	-50 597 227,71	<u>828 115,72</u>	-46 345 101,68
Korvausvastuun muutos		<u>-9 242 365,48</u>		<u>-11 896 827,47</u>	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-6 058,34</u>	<u>-9 248 423,82</u>	<u>-21 432,90</u>	<u>-11 918 260,37</u>
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-15 801 409,41		-27 930 046,75	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>21 405,14</u>	-15 780 004,27	<u>-21 015,01</u>	-27 951 061,76
Liikekulut	3		-6 022 295,78		-7 246 333,71
Sijoitustoiminnan kulut	4		-13 739 876,86		-28 023 850,97
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu			0,00		-43 888,03
Muut vakuutustekniset kulut			0,00		0,00
Vakuutustekninen tulos			1 439 399,01		-569 367,41

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Henkivakuutuksen tekninen tulos			1 439 399,01		-569 367,41
Muut tuotot					
Muut		<u>71 637,70</u>	71 637,70	<u>47 967,53</u>	47 967,53
Muut kulut					
Muut		<u>-112 690,98</u>	-112 690,98	<u>-70 919,33</u>	-70 919,33
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden vero		-504 135,08		0,00	
Aikaisempien tilikausien verot		101,81		-6,00	
Laskennallisen verovelan muutos		<u>0,00</u>	<u>-504 033,27</u>	<u>0,00</u>	<u>-6,00</u>
Tappio/voitto varsinaisesta toiminnasta			894 312,46		-592 325,21
Tappio/voitto satunnaisten erien jälkeen			894 312,46		-592 325,21
Tilinpäätösiirrot					
Poistoeron muutos		-106 050,21		-104 380,79	
Vapaaehtoisten varausten muutos		<u>-44 556,25</u>	<u>-150 606,46</u>	<u>-68 135,21</u>	<u>-172 516,00</u>
Tilikauden voitto/tappio			743 706,00		-764 841,21

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA
T A S E
V a s t a a v a a

		31.12.2003		31.12.2002	
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	9	1 989 520,06		1 309 634,58	
Ennakkomaksut		<u>0,00</u>	1 989 520,06	<u>0,00</u>	1 309 634,58
Sijoitukset	5				
Kiinteistösjoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		66 961 240,14		66 963 937,28	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		25 579 842,43		24 253 005,94	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryityksiltä		<u>0,00</u>	92 541 082,57	<u>0,00</u>	91 216 943,22
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjäryityksissä	7				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		16 818,80		16 818,80	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrittäjäryityksissä		439 844,71		439 844,71	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryityksiltä		<u>0,00</u>	456 663,51	<u>0,00</u>	456 663,51
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	7	105 562 782,62		82 656 842,89	
Rahoitusmarkkinavälineet		384 839 264,15		389 053 021,09	
Kiinnelainasaamiset		24 841 985,58		15 521 985,58	
Muut lainasaamiset	8	4 685 225,27		4 981 659,02	
Talletukset		18 800 000,00		23 200 000,00	
Muut sijoitukset		<u>0,00</u>	538 729 257,62	<u>0,00</u>	515 413 508,58
Jälleenvakuutuslletesaamiset		<u>0,00</u>	631 727 003,70	<u>0,00</u>	607 087 115,31
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	10		17 297 943,52		10 130 365,55
Saamiset	17				
Ensivakuutusostominnasta					
Vakuutuksenottajilta		1 720 299,01		1 270 006,89	
Jälleenvakuutusostominnasta		<u>309 738,00</u>	2 030 037,01	<u>0,00</u>	1 270 006,89
Muut saamiset		<u>976 459,33</u>	3 006 496,34	<u>6 175 034,88</u>	7 445 041,77
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Kalusto	9	230 664,07		239 937,62	
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>0,00</u>	230 664,07	<u>0,00</u>	239 937,62
Rahat ja pankkisaamiset		673 596,84		1 500 915,22	
Muu omaisuus		<u>30 600,00</u>	934 860,91	<u>30 600,00</u>	1 771 452,84
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat		10 153 791,31		11 006 029,98	
Muut siirtosaamiset		<u>2 728 155,37</u>	12 881 946,68	<u>2 147 559,42</u>	13 153 589,40
			<u>667 837 771,21</u>		<u>640 897 199,45</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

T A S E

V a s t a t t a v a a

			31.12.2003		31.12.2002	
Oma pääoma	11					
Osakepääoma			6 341 000,00		6 341 000,00	
Vararahasto			6 858 388,47		6 858 388,47	
Edellisten tilikausien voitto/tappio			7 216 165,05		7 981 006,26	
Tilikauden voitto/tappio			<u>743 706,00</u>	21 159 259,52	<u>-764 841,21</u>	20 415 553,52
Varaukset	12					
Kertynyt poistoero			1 238 196,44		1 132 146,23	
Vapaaehtoiset varaukset			<u>553 343,83</u>	1 791 540,27	<u>508 787,58</u>	1 640 933,81
Pääomalainat				5 000 000,00		5 045 637,79
Vakuutustekninen vastuovelka	13					
Vakuutusmaksuvastuu		300 612 337,51		290 933 453,10		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-888 324,61</u>	299 724 012,90	<u>-866 919,47</u>	290 066 533,63	
Korvausvastuu		316 936 958,67		307 660 054,19		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-140 732,81</u>	316 796 225,86	<u>-146 791,15</u>	307 513 263,04	597 579 796,67
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka	14					
Vakuutustekninen vastuovelka			16 067 371,00		9 979 385,00	
Jälleenvakuuttajien osuus			<u>0,00</u>	16 067 371,00	<u>0,00</u>	9 979 385,00
Jälleenvakuutustallettevelat				0,00		0,00
Velat						
Jälleenvakuutustoiminnasta			157 898,89		15 928,85	
Lainat rahoituslaitoksilta	15		0,00		922 847,15	
Muut velat	17		<u>6 189 357,57</u>	6 347 256,46	<u>4 512 346,07</u>	5 451 122,07
Siirtovelat				952 105,20		784 770,59
			<u><u>667 837 771,21</u></u>		<u><u>640 897 199,45</u></u>	

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

1. Vakuutusmaksutulo

2003

2002

Ensivakuutus

Henkivakuutus

Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	441 413,93			716 499,50	
Muu yksilöllinen henkivakuutus	3 352 036,18			22 389 990,36	
Muu kapitalisaatiosopimus	0,00			6 945 628,26	
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	987 329,22			1 154 346,88	
Muu ryhmähenkivakuutus	<u>5 049 352,34</u>	9 830 131,67		<u>4 936 031,75</u>	36 142 496,75

Eläkevakuutus

Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	5 549 097,10			4 716 137,86	
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	11 300 857,68			11 039 297,13	
Ryhmäeläkevakuutus	<u>14 342 570,72</u>	31 192 525,50	41 022 657,17	<u>17 094 563,27</u>	32 849 998,26

Jälleenvakuutus

0,00

0,00

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

41 022 657,17

68 992 495,01

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Jatkuvat vakuutusmaksut			39 230 354,48		39 790 843,55
Kertamaksut			<u>1 792 302,69</u>		<u>29 201 651,46</u>
Yhteensä			<u>41 022 657,17</u>		<u>68 992 495,01</u>

Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta

35 032 146,14

63 559 857,65

5 990 511,03

5 432 637,36

41 022 657,17

68 992 495,01

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

1.1. Henkivakuutuksen hyvitysten ja alennusten vaikutus tulokseen

2003

2002

Hyvitykset

Henkivakuutus

Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	0,00		0,00	
Muu yksilöllinen henkivakuutus	496 693,00		304 790,50	
Muu kapitalisaatiosopimus	239 802,00		306 402,00	
Muu ryhmähenkivakuutus	<u>143 700,00</u>	880 195,00	<u>305 600,00</u>	916 792,50

Eläkevakuutus

Muu yksilöllinen eläkevakuutus	477 306,00		174 192,00		
Muu yksilöllinen ryhmäeläkevakuutus	<u>2 999 998,00</u>	<u>3 477 304,00</u>	<u>4 357 499,00</u>	<u>-478 982,52</u>	612 001,98

Alennukset

Henkivakuutus

Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	0,00		0,00	
Muu yksilöllinen henkivakuutus	0,00		0,00	
Muu kapitalisaatiosopimus	0,00		0,00	
Muu ryhmähenkivakuutus	<u>12 000,00</u>	12 000,00	<u>13 900,00</u>	13 900,00

Eläkevakuutus

Muu yksilöllinen eläkevakuutus	0,00		0,00		
Muu ryhmäeläkevakuutus	<u>0,00</u>	0,00	<u>12 000,00</u>	0,00	13 900,00

Yhteensä

		<u>4 369 499,00</u>		<u>625 901,98</u>	
--	--	---------------------	--	-------------------	--

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

2. Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta

2003

2002

Ensivakuutus

Henkivakuutus

20 914 976,97

16 305 975,53

Eläkevakuutus

31 032 100,25 51 947 077,22

30 867 241,87 47 173 217,40

Jälleenvakuutus

0,00

0,00

Maksetut korvaukset yhteensä

51 947 077,22

47 173 217,40

Josta:

Takaisinostot

2 126 694,69

1 221 270,50

Säästösummien takaisinmaksut

15 153 372,19

11 144 570,66

Muut

34 667 010,34 51 947 077,22

34 807 376,24 47 173 217,40

Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista

118 434,89

96 270,91

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain

Maksetut korvaukset	700 448,84	612 305,83
Liikekulut	6 022 295,78	7 246 333,71
Sijoitustoiminnan hoitokulut	680 319,33	894 696,16
Muut kulut	112 690,98	70 919,33
<i>Yhteensä</i>	<u>7 515 754,93</u>	<u>8 824 255,03</u>

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	312 172,07	408 173,82
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	0,00	0,00
Muut vakuutusten hankintamenot	2 777 497,32	3 293 518,46
	<u>3 089 669,39</u>	<u>3 701 692,28</u>
Vakuutusten hoitokulut	1 929 943,45	2 104 248,67
Hallintokulut	1 506 992,71	1 588 855,87
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-504 309,77	-148 463,11
<i>Yhteensä</i>	<u>6 022 295,78</u>	<u>7 246 333,71</u>

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	3 078 497,58	3 334 282,27
Eläkekulut	686 807,06	606 239,13
Muut henkilösivukulut	194 290,03	202 407,67
<i>Yhteensä</i>	<u>3 959 594,67</u>	<u>4 142 929,07</u>

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	73 775,00	71 047,00
Eläkesitoumukset	Eläkeiäksi on sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	181 693,00	197 178,00
Eläkesitoumukset	Yhtiön työsuhteessa oleville hallituksen jäsenille on eläkeiäksi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	36 300,00	30 373,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

Konttorihenkilöstö	-	-
Myyntihenkilöstö	-	-
Kiinteistöhenkilöstö	-	-

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

4.1. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2003		2002	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	24 220,52		50 046,24	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	24 220,52	<u>0,00</u>	50 046,24
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	0,00		0,00	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	1 602 591,85		1 482 845,61	
Muut tuotot	<u>14 170,92</u>	1 616 762,77	<u>14 522,75</u>	1 497 368,36
Tuotot kiinteistösijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	0,00		7 327,59	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	7 327,59
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Osinkotuotot	686,56		686,56	
Korkotuotot	19 594,16		20 098,83	
Muut tuotot	<u>11 941 176,57</u>	11 961 457,29	<u>10 558 997,20</u>	10 579 782,59
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	2 767 141,89		2 660 422,23	
Korkotuotot	28 813 909,68		24 095 886,24	
Muut tuotot	<u>429 211,45</u>	32 010 263,02	<u>801 928,53</u>	27 558 237,00
Yhteensä		45 612 703,60		39 692 761,78
Arvon alentumisten palautukset		10 398 912,91		2 121 611,13
Myyntivoitot		<u>1 620 961,57</u>		<u>7 303 020,55</u>
Yhteensä		57 632 578,08		49 117 393,46

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

4.1. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2003		2002	
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
Saman konsernin yritykset	-3 556 126,06		-4 336 832,07	
Muut yritykset	<u>-5 813 397,78</u>	-9 369 523,84	<u>-4 624 226,03</u>	-8 961 058,10
Kulut muista sijoituksista		-736 937,67		-937 234,29
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yritykset	-370 897,72		-377 539,98	
Muut	<u>-54 040,15</u>	-424 937,87	<u>-32 709,86</u>	-410 249,84
Yhteensä		-10 531 399,38		-10 308 542,23
Arvonalentumiset ja poistot				
Arvonalentumiset	-1 625 044,85		-15 726 386,34	
Rakennusten suunnitelmapoistot	<u>-234 142,32</u>	-1 859 187,17	<u>-214 918,15</u>	-15 941 304,49
Myyntitappiot		<u>-1 349 290,31</u>		<u>-1 774 004,25</u>
Yhteensä		-13 739 876,86		-28 023 850,97
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvokorotuksia ja niiden oikaisua		<u>43 892 701,22</u>		<u>21 093 542,49</u>
Sijoitusten arvonorotus	280 639,15		4 056 341,64	
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu	<u>0,00</u>	280 639,15	<u>-43 888,03</u>	4 012 453,61
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		<u>44 173 340,37</u>		<u>25 105 996,10</u>
Osinkotuottoihin sisältyvä yhtiöveron hyvitys		319 132,92		0,00

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

4.2. Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan tuotot

2003

2002

Sijoitustoiminnan tuotot	65 920,12		26 960,41	
Sijoitustoiminnan kulut	<u>-82 707,85</u>		<u>-77 608,19</u>	
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia		-16 787,73		-50 647,78
Sijoitusten arvonorotus	280 639,15		56 341,64	
Sijoitusten arvonorotusten oikaisu	0,00		-43 888,03	
Arvonalentumiset	0,00		-2 335 912,16	
Arvonalentumisten palautukset	<u>891 442,37</u>	<u>1 172 081,52</u>	<u>69 390,39</u>	<u>-2 254 068,16</u>
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		<u>1 155 293,79</u>		<u>-2 304 715,94</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2003 Jäljellä oleva hankintameno	2003 Kirjanpitoarvo	2003 Käypä arvo	2002 Jäljellä oleva hankintameno	2002 Kirjanpitoarvo	2002 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	8 306 307,65	9 127 307,65	10 197 000,00	8 512 000,08	9 333 000,08	10 341 000,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	36 638 311,74	39 781 305,91	47 275 000,00	38 206 905,04	41 385 905,04	50 535 000,00
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	71 927,75	71 927,75	72 000,00	71 927,75	71 927,75	72 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	17 980 698,83	17 980 698,83	19 931 000,00	16 173 104,41	16 173 104,41	17 229 000,00
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	25 579 842,43	25 579 842,43	25 579 842,43	24 253 005,94	24 253 005,94	24 253 005,94
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	88 577 088,40	92 541 082,57	103 054 842,43	87 216 943,22	91 216 943,22	102 430 005,94
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	16 818,80	16 818,80	16 818,80	16 818,80	16 818,80	16 818,80
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	16 818,80	16 818,80	16 818,80	16 818,80	16 818,80	16 818,80
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä						
Osakkeet ja osuudet	439 844,71	439 844,71	439 844,71	439 844,71	439 844,71	439 844,71
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	439 844,71	439 844,71	439 844,71	439 844,71	439 844,71	439 844,71
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	105 562 782,62	105 562 782,62	124 612 906,98	82 656 842,89	82 656 842,89	94 295 235,43
Rahoitusmarkkinavälineet	384 839 264,15	384 839 264,15	395 150 066,84	389 053 021,09	389 053 021,09	405 646 481,09
Kiinnelainasaamiset	24 841 985,58	24 841 985,58	24 841 985,58	15 521 985,58	15 521 985,58	15 521 985,58
Muut lainasaamiset	4 685 225,27	4 685 225,27	4 685 225,27	4 981 659,02	4 981 659,02	4 981 659,02
Talletukset	18 800 000,00	18 800 000,00	18 800 000,00	23 200 000,00	23 200 000,00	23 200 000,00
Muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	538 729 257,62	538 729 257,62	568 090 184,67	515 413 508,58	515 413 508,58	543 645 361,12
Jälleenvakuutustalletesaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	627 763 009,53	631 727 003,70	671 601 690,61	603 087 115,31	607 087 115,31	646 532 030,57

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva
hankintameno sisältää

Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta

-1 030 046,31

-51 827,54

Indeksiin sidottujen lainojen tuottoa

0,00 -1 030 046,31

0,00 -51 827,54

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvonkorotuksia

3 963 994,17

4 000 000,00

Muita arvonkorotuksia

0,00 3 963 994,17

0,00 4 000 000,00

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

39 874 686,91

39 444 915,26

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:

	2003 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2003 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2003 Lainasaamiset omistusyhteisyryyksiltä
Hankintameno 1.1.	68 399 666,39	24 253 005,94	0,00
Lisäykset	1 585 312,87	3 535 238,07	0,00
Vähennykset	-1 075 099,21	-2 718 401,58	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	510 000,00	0,00
Hankintameno 31.12.	68 909 880,05	25 579 842,43	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-1 735 594,72		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00		
Tilikauden poistot	-226 904,97		
Kertyneet poistot 31.12.	-1 962 499,69		
Arvonalentumiset 1.1.	-3 700 134,39		
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00		
Tilikauden arvonalentumiset	-350 000,00		
Arvonalentumisten palautukset	100 000,00		
Arvonalentumiset 31.12.	-3 950 134,39		
Arvonkorotukset 1.1.	4 000 000,00		
Lisäykset	0,00		
Vähennykset	-36 005,83		
Siirrot erien välillä	0,00		
Arvonkorotukset 31.12.	3 963 994,17		
Kirjanpitoarvo 31.12.	66 961 240,14	25 579 842,43	0,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Jäljellä oleva hankintameno	426 564,35
Kirjanpitoarvo	426 564,35
Käypä arvo	594 000,00

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä

	2003
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	
Hankintameno 1.1.	16 818,80
Lisäykset	0,00
Vähennykset	0,00
Siirrot erien välillä	0,00
Hankintameno 31.12.	<u>16 818,80</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>16 818,80</u></u>
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	
Hankintameno 1.1.	439 844,71
Lisäykset	0,00
Vähennykset	0,00
Siirrot erien välillä	0,00
Hankintameno 31.12.	<u>439 844,71</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>439 844,71</u></u>
	<u><u>456 663,51</u></u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

7.1. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Rekra Oy	Espoo	100,00	8 445,99	42,73
Sasnep Ky	Espoo	100,00	8 463,45	60,19
Yhteensä			16 909,44	102,92

7.2. Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä

Osakkeet ja osuudet

		Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Tapiola Omaisuudenhoito Oy	Espoo	15,00	3 150 806,87	116 813,14
Yhteensä			3 150 806,87	116 813,14

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

7.3 Taseen liitetieto 31.12.2003

Muut sijoitukset

		Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Amer-yhtymä Oyj	Suomi	0,15	1 034 852,61	1 239 863,25
Avenir	Suomi		500 000,00	543 141,67
Elisa Communications Oyj	Suomi	0,07	985 800,00	985 800,00
Eqvitec Technology Fund II Ky	Suomi		549 757,71	549 757,71
ESR eQ Pikkujätiläiset	Suomi		376 078,40	936 360,00
Fibox Oy Ab	Suomi	1,25	657 101,60	657 101,60
Finnair Oyj	Suomi	0,13	508 819,35	583 000,00
Fortum Oyj	Suomi	0,01	404 040,06	744 551,78
Huhtamäki Oyj	Suomi	0,13	993 100,48	1 203 345,00
Kemira Oyj	Suomi	0,14	984 334,19	1 619 200,00
Kesko Oyj	Suomi	0,18	1 827 737,75	2 316 572,00
Lassila & Tikanoja Oyj	Suomi	0,65	1 411 592,92	2 838 000,00
Metsä Tissue Oyj (ent. Metsa Acquisition Oy)	Suomi	1,45	2 250 000,00	2 250 000,00
Nokia Oyj	Suomi	0,00	1 767 503,42	2 344 410,00
Nokian Renkaat Oyj	Suomi	0,46	924 381,31	2 995 000,00
Outokumpu Oyj	Suomi	0,04	709 042,25	850 830,00
Perlos Oyj	Suomi	0,19	633 000,00	633 000,00
SanomaWSOY Oyj	Suomi	0,06	1 021 390,54	1 641 690,00
Seligson APS Far East	Suomi		1 336 375,85	1 532 256,32
Seligson Phoebus	Suomi		500 000,00	637 728,29
Stockmann Oyj Abp	Suomi	0,13	1 037 659,98	1 270 020,00
Suomen SKV Oy	Suomi	3,43	598 076,27	598 076,27
Tapiola Hyvinvointi	Suomi		778 792,56	778 792,56
Tapiola Instituutio	Suomi		3 498 970,18	3 498 970,18
Tapiola Kehitt. Markkinat	Suomi		1 634 670,50	1 715 226,85
Tapiola Korko	Suomi		3 274 534,55	3 780 993,31
Tapiola Pankki Oy	Suomi	5,00	1 400 000,00	1 400 000,00
Tapiola Rahamarkkina	Suomi		2 865 573,20	3 145 821,18
Tapiola Riskikorko	Suomi		7 253 020,22	8 325 478,70
Tapiola Trendi	Suomi		959 701,34	959 701,34
Tapiola Tulevaisuus	Suomi		810 709,31	810 709,31
Tapiola USA	Suomi		2 157 399,10	2 157 399,10
Tapiola Ympäristö	Suomi		1 088 905,11	1 088 905,11
Tietoenator Oyj	Suomi	0,05	911 400,00	911 400,00
UPM-Kymmene Oyj	Suomi	0,02	1 116 731,36	1 326 024,00
Uponor Oyj	Suomi	0,27	1 446 800,84	2 527 500,00
Vacon Oyj	Suomi	0,48	507 500,00	710 500,00
YIT-Yhtymä Oyj	Suomi	0,42	1 072 989,09	3 458 398,50
Adidas-Salomon AG	Saksa		871 094,31	1 083 600,00
Aventis SA	Ranska		1 912 458,55	2 268 920,00
Beru AG	Saksa		591 541,72	604 890,00
Biogen Idec Inc.	Yhdysvallat		501 247,03	501 247,03
CA-AM Oblig Emergents	Ranska		1 037 574,25	1 654 267,93
Cap Gemini SA	Ranska		573 923,00	573 923,00
Check Point Software Technologies Ltd	Yhdysvallat		760 902,61	760 902,61
Ciba Specialty Chemicals Inc	Sveitsi		767 994,17	782 296,36
E.On AG	Saksa		892 429,30	983 060,00
Eniro AB	Ruotsi		623 127,75	623 127,75
Heineken NV	Alankomaat		739 655,00	739 655,00
Industri Kapital 2000 Limited Partnership	Iso-Britannia		2 228 749,69	2 228 749,69

Ing (L) Inv Emerging Mkts Equity	Luxembourg	1 196 537,13	1 196 537,13
Ing INTL Emerging Markets Debt	Luxembourg	1 085 115,43	1 260 868,27
JP FF - Europe Small Cap Fund	Luxembourg	1 001 060,59	1 175 764,84
Kerry Group Plc	Irlanti	788 799,20	808 578,30
Lloyds Tsb Group Plc	Iso-Britannia	890 088,54	890 088,54
Microsoft Corporation	Yhdysvallat	825 650,83	825 650,83
Nordea AB	Ruotsi	531 850,95	745 920,00
Nordic Capital IV L.P.	Iso-Britannia	730 021,54	753 794,12
Orkla ASA	Norja	1 012 552,48	1 596 781,47
Pfizer Inc.	Yhdysvallat	2 028 048,30	2 028 048,30
Publicis Groupe S.A.	Ranska	668 868,20	668 868,20
Reed Elsevier NV	Alankomaat	764 048,06	774 210,00
Rentokil Initial Plc	Iso-Britannia	1 221 833,71	1 221 833,71
Roche Holding AG	Sveitsi	2 146 029,91	2 146 029,91
Royal Dutch Petroleum Company NV	Alankomaat	1 524 414,52	1 571 680,00
Securitas AB	Ruotsi	940 088,11	940 088,11
Singulus Technologies AG	Saksa	1 037 905,00	1 037 905,00
SKF AB	Ruotsi	964 057,51	1 148 127,75
Svenska Cellulosa AB	Ruotsi	831 871,16	929 273,13
Svenska Handelsbanken AB	Ruotsi	579 571,43	735 000,00
TeliaSonera AB	Ruotsi	1 020 320,26	1 075 886,64
Total S.A.	Ranska	1 678 488,91	1 739 320,00
TPG NV	Alankomaat	631 380,00	631 380,00
Unilever N.V.	Alankomaat	713 221,10	746 640,00
Walgreen Co	Yhdysvallat	757 280,13	777 719,71
Vestas Wind Systems A/S	Tanska	413 750,69	670 517,13
VNU NV	Alankomaat	953 227,65	953 227,65
Vodafone Airtouch Plc	Iso-Britannia	1 754 882,25	1 754 882,25
Muut		13 582 779,60	15 438 122,59
YHTEENSÄ		105 562 782,62	124 612 906,98

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

8. Muut sijoitukset

8.1. Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltynä

	2003	2002
Pankkitakaus	0,00	37 640,45
Vakuutuskirja	0,00	26 648,62
Muu vakuus	0,00	12 815,92
Jäljellä oleva hankintameno	<u>0,00</u>	<u>77 104,99</u>
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	<u>4 685 225,27</u>	<u>4 904 554,03</u>
Muut lainasaamiset yhteensä	<u><u>4 685 225,27</u></u>	<u><u>4 981 659,02</u></u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Kalusto
Hankintameno 1.1.	2 610 095,43	422 239,52
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-683 629,01	0,00
Hankinnat	968 258,26	67 826,00
Myynnit ja romutukset	0,00	-211,81
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	<u>2 894 724,68</u>	<u>489 853,71</u>
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	-1 300 460,85	-182 301,90
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	683 629,01	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-288 372,78	-76 887,74
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	<u>-905 204,62</u>	<u>-259 189,64</u>
Arvonalentumiset 1.1.	0,00	0,00
Edellisenä vuonna loppuun poistetus	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	0,00	0,00
Arvonalentumisten palautukset	0,00	0,00
Arvonalentumiset 31.12.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>1 989 520,06</u></u>	<u><u>230 664,07</u></u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

10. SIOITUSSIDONNAISTEN VAKUUTUSTEN KATTEENA OLEVAT SIOITUKSET

	2003 Alkuperäinen hankintameno	2003 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)	2002 Alkuperäinen hankintameno	2002 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
<i>Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset</i>				
Osakkeet ja osuudet	17 896 470,95	16 052 639,41	12 814 504,24	9 798 591,18
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00		0,00	
Talletukset ja muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä	0,00		0,00	
Rahat ja pankkisaamiset	1 245 162,95	1 245 162,95	331 681,69	331 681,69
Kertyneet korot	141,16	141,16	92,68	92,68
<i>Yhteensä</i>	<u>19 141 775,06</u>	<u>17 297 943,52</u>	<u>13 146 278,61</u>	<u>10 130 365,55</u>
<i>Etukäteen hankitut sijoitukset</i>	<u>1 230 431,36</u>	<u>1 230 572,52</u>	<u>150 887,87</u>	<u>150 980,55</u>
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelkaa vastaavat sijoitukset	<u><u>17 911 343,70</u></u>	<u><u>16 067 371,00</u></u>	<u><u>12 995 390,74</u></u>	<u><u>9 979 385,00</u></u>
Rahat ja pankki- yms saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu.		14 731,59	180 793,82	

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

11.1. Oman pääoman muutokset	1.1.2003	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2003
Osakepääoma	6 341 000,00	0,00	0,00	6 341 000,00
Vararahasto	6 858 388,47	0,00	0,00	6 858 388,47
Edellisten tilikausien voitto/tappio	7 981 006,26	-764 841,21	0,00	7 216 165,05
Tilikauden voitto/tappio	-764 841,21	743 706,00	764 841,21	743 706,00
Oman pääoman muutokset yhteensä	20 415 553,52	-21 135,21	764 841,21	21 159 259,52

11.2. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Arvonkorotusrahaston erittely

Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset	0,00
Käyttöomaisuuden arvonkorotukset	0,00

Tilikauden voitto	743 706,00
+ Muu vapaa oma pääoma	
Varmuusrahasto	0,00
Vararahasto	0,00
Käyttörahasto	0,00
Edellisten tilikausien voitto/tappio	7 216 165,05
- Taseen osoittama tappio	
- Yhtiöjärjestyksen mukaan vararahastoon siirrettävä tai muutoin jakamatta jätettävä määrä	
- Muut jakokelvottomat erät	
- Määrä, joka konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätössiirroista on konsernitilinpäätöksessä merkitty omaan pääomaan	
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	<u>7 959 871,05</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

12. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	2003	2002
Poistoero		
Kertynyt poistoero 1.1.	1 132 146,23	1 027 765,44
Lisäykset	1 593 781,60	525 271,35
Vähennykset	-1 487 731,39	-420 890,56
<i>Kertynyt poistoero 31.12.</i>	<u>1 238 196,44</u>	<u>1 132 146,23</u>
Vapaaehtoiset varaukset		
Luottotappiovaraus 1.1.	508 787,58	440 652,37
Lisäykset	44 556,25	68 135,21
Vähennykset	0,00	0,00
Luottotappiovaraus 31.12.	<u>553 343,83</u>	<u>508 787,58</u>
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	<u>1 791 540,27</u>	<u>1 640 933,81</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

13. Vakuutusmaksuvastuu

Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuusta vähennetyt aktivoidut hankintamenot (zillmeeraus)

	2003	2002
Henkivakuutus	0,00	0,00
Eläkevakuutus	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

14. Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka

	2003	2002
Vakuutustekninen vastuovelka		
Vakuutusmaksuvastuu	16 067 371,00	9 944 846,00
Korvausvastuu	0,00	34 539,00
	<u>16 067 371,00</u>	<u>9 979 385,00</u>
Jälleenvakuuttajien osuus	0,00	0,00
Yhteensä	<u>16 067 371,00</u>	<u>9 979 385,00</u>

15. Velat, jotka erääntyvät maksettavaksi viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua

	2003	2002
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	922 847,15
Eläkelainat	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>922 847,15</u>

16. Laskennalliset verovelat

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella ei muodostu laskettua verovelkaa	0,00	0,00
Arvostuseroista laskettu verovelka ei realisoidu lähitulevaisuudessa.	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

17. Saamiset ja velat

17.1 Saamisten erittely

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Muut saamiset

	2003	2002
	531 850,96	1 510 825,22
	<u>531 850,96</u>	<u>1 510 825,22</u>

Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä

Muut saamiset

	11 424,60	0,00
	<u>11 424,60</u>	<u>0,00</u>

17.2. Velkojen erittely

Velat saman konsernin yrityksille

Lainat rahoituslaitoksilta

Eläkelainat

Muut velat

	0,00	922 847,15
	0,00	0,00
	2 033 603,24	1 874 322,39
	<u>2 033 603,24</u>	<u>2 797 169,54</u>

Velat omistusyhteisyrittäjille, joissa on merkittävä omistusosuus

Muut velat

	0,00	14 383,57
	<u>0,00</u>	<u>14 383,57</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

18. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat taseen liitetiedot

	2003		2002	
	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä
18.1. Vakuudet				
Omien velkojen vakuudeksi				
Kiinteistökiinnitykset	0,00	0,00	925 033,60	922 847,15
Pantit, johdannaissopimusten vakuudeksi	0,00	0,00	0,00	0,00
Takaukset	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	925 033,60	922 847,15

18.2. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Johdannaissopimukset	2003	2002
Korkojohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, suljetut</i>		
Kohde-etuus	0,00	1 400 000,00
Käypä arvo	0,00	0,00
<i>Optiosopimukset, avoimet</i>		
<i>Ostetut</i>		
Kohde-etuus	42 000 000,00	0,00
Käypä arvo	163 800,00	0,00
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	16 550 151,28	0,00
Käypä arvo	648 463,08	0,00
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen</i>		
		Ryhmällä on verosaatavaa arvonlisäverotukseen liittyen
<i>Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus</i>	49 446,00	41 270,00
Muut vastuusitoumukset		
Merkintäsitoumukset	6 717 189,80	6 822 562,32

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

19. Lainojen erittelyt

19.1. Pääomalainat

Lainanantaja	Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola
Lainan määrä	5 000 000,00
Nostopvm	31.12.2003
Viimeinen takaisinmaksupvm	31.12.2013
Korko %	5,20
<i>Korko voidaan maksaa lainansaajan voitonjakokelpoisilla varoilla</i>	
Vakuus	ei vakuutta

19.2. Lähipiirilainat

Rahalainat vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhteisön taikka vakuutusyhtiössä määräysvaltaa käyttävän yhteisön tai säätiön tai tällaisen yhteisön tai säätiön määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön toimitusjohtajalle, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle tai tilintarkastajalle

Yhtiö ei ole antanut otsikossa mainittua rahalainaa.

Rahalainat sille, jolla takuusuuden omistuksen nojalla voi olla vähintään 10 prosenttia vakuutusyhtiön takuusuuksista tai takuusuuksien tuottamasta äänimäärästä taikka vastaava omistus tai äänivalta vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvassa yhteisössä

Yhtiö ei ole antanut otsikossa mainittua rahalainaa.

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

20. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

Toimintapääoma	2003	2002
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	21 159 259,52	20 415 553,52
Tilinpäätössiirtojen kertymä	1 791 540,27	1 640 933,81
Omaisuu den käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	39 874 686,91	39 444 915,26
Pääomalainat	5 000 000,00	5 045 637,79
Aineettomat hyödykkeet	- 1 989 520,06	- 1 309 634,58
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Muut erät		-
	<u>65 835 966,64</u>	<u>65 237 405,80</u>
VYL:n 11 luvun 4§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	24 735 000,00	24 316 000,00
Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuovelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	23 705 322,00	24 312 818,90
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuv elasta eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuuv elkaan vähennettynä tasoitusmäärällä (%)		
2003	15,0	
2002	15,6	
2001	15,8	
2000	15,8	
1999	16,3	

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI - TUNNUSLUVUT 2003 TILINPÄÄTÖS
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

		2003	2002	2001	2000	1999
Henkivakuutuksen liikevaihto sekä sen muutosprosentti edelliseen vuoteen	Milj. euroa %	98,5 -19,2	121,9 10,6	110,2 17,9	93,5 2,6	91,1 16,1
Liikevoitto/-tappio sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	Milj. euroa %	5,1 5,2	1,4 1,1	28,1 25,5	10,9 11,7	5,7 6,2
Voitto tai tappio ennen satunnaiseriä sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	Milj. euroa %	1,4 1,4	-0,5 -0,4	1,3 1,2	1,0 1,1	1,0 1,1
Oman pääoman tuotto prosentteina	%	1,5	5,2	-15,7	3,1	15,2
Kokonaispääoman tuotto prosentteina ilman sijoitussidonnaista vakuutusta	%	3,9	4,1	6,2	5,6	6,4
Omavaraisuusaste prosentteina	%	9,6	9,8	10,0	12,4	13,0

Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

		2003	2002	2001	2000	1999
Vakuutusmaksutulo sekä sen muutosprosentti edelliseen vuoteen	Milj. euroa %	41,0 -40,5	69,0 17,6	58,7 33,6	43,9 -11,9	49,8 41,9
Liikekustannussuhde	%	151,9	174,5	159,8	149,4	162,9
Toimintapääoma euromääräisesti	Milj. euroa	66,1	65,7	62,7	72,8	70,6
Vähimmäistoimintapääoma	Milj. euroa	24,7	24,3	23,0	21,5	20,2
Tasoisuusmäärä	Milj. euroa	23,7	24,3	23,1	7,2	6,3
Vakavaraisuuspääoma*	Milj. euroa	90,5	90,9	86,6	80,9	77,8
Vakavaraisuusaste prosentteina vastuuvelasta*	%	15,2	15,8	16,1	15,9	16,4
Toimintapääomaaste*	%	267,2	270,2	272,6	338,9	348,9

* Arvostuseroista ei realisoidu lähitulevaisuudessa (=> 3 vuotta) laskennallista verovelkaa

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

	2003	2002
(II) Epäsuora rahoituslaskelma		
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta/ voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	807 525,84	-581 561,80
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	25 028 428,09	39 869 322,13
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	-9 008 576,30	9 445 720,47
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot		
Pakollisen vastuuvajauksen muutos		
Suunnitelman mukaiset poistot	1 884 090,78	1 924 410,66
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		
Muut oikaisut	217 933,48	-5 245 245,15
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	18 929 401,89	45 412 646,31
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	3 905 669,37	-4 582 691,53
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	1 680 674,57	-1 647 975,01
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	24 515 745,83	39 181 979,77
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-367 704,09	-350 406,75
Maksetut välittömät verot	-507 662,28	-6,00
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	23 640 379,46	38 831 567,02
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)		
Liiketoiminnan rahavirta	23 640 379,46	38 831 567,02
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-22 351 767,60	-44 167 997,18
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	686 425,62	5 700 374,72
Vähemmistöosuuden lisäys/vähennys	-0,04	1 514,63
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-1 012 992,39	-885 591,31
Investointien rahavirta	-22 678 334,41	-39 351 699,14
Rahoituksen rahavirta		
Maksullinen osakeanti		
Omien osakkeiden hankkiminen		
Omien osakkeiden myynti		
Lainojen nostot	5 000 000,00	
Lainojen takaisinmaksut	-6 927 492,50	-14 800,54
Oman pääoman lisäys/vähennys	-0,96	-65 435,00
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	0,00	0,00
Rahoituksen rahavirta	-1 927 493,46	-80 235,54
Rahavarojen muutos	-965 448,41	-600 367,66
Rahavarat tilikauden alussa	1 643 420,65	2 243 788,31
Rahavarat tilikauden lopussa	677 972,24	1 643 420,65

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMA

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA - HENKIVAKUUTUS

1.1.2003 - 31.12.2003

1.1.2002 - 31.12.2002

Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	1	41 022 657,17		68 992 495,01	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-2 108 646,95</u>	38 914 010,22	<u>-1 207 101,00</u>	67 785 394,01
Sijoitustoiminnan tuotot	4		57 132 025,84		48 829 533,24
Sijoitusten arvonorotus	4		280 639,15		4 056 341,64
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	2	-51 947 077,22		-47 173 217,40	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>1 349 849,51</u>	-50 597 227,71	<u>828 115,72</u>	-46 345 101,68
Korvausvastuun muutos		-9 242 365,48		-11 896 827,47	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-6 058,34</u>	-9 248 423,82	<u>-21 432,90</u>	-11 918 260,37
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-15 801 409,41		-27 930 046,75	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>21 405,14</u>	-15 780 004,27	<u>-21 015,01</u>	-27 951 061,76
Liikekulut	3		-6 022 295,78		-7 246 335,06
Sijoitustoiminnan kulut	4		-13 293 489,50		-27 620 344,89
Sijoitusten arvonorotusten oikaisu	4		0,00		-43 888,03
Muut vakuutustekniset kulut			<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Vakuutustekninen tulos			1 385 234,13		-453 722,90

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Henkivakuutuksen tekninen tulos			1 385 234,13		-453 722,90
Muut tuotot					
Konsernireservin vähennys		0,00		0,00	
Muut		<u>71 637,70</u>	71 637,70	<u>47 967,96</u>	47 967,96
Muut kulut					
Konserniliikearvon poisto		0,00		-164,17	
Muut		<u>-112 690,98</u>	-112 690,98	<u>-70 919,87</u>	-71 084,04
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta verojen jälkeen			14 029,19		-5 860,49
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden vero		-504 152,54		0,00	
Aikaisempien tilikausien verot		-3 509,74		-6,00	
Laskennallisen verovelan muutos		<u>-43 021,92</u>	-550 684,20	<u>-98 856,33</u>	-98 862,33
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta			807 525,84		-581 561,80
Voitto/tappio satunnaisten erien jälkeen			807 525,84		-581 561,80
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos		0,00		0,00	
Vapaaehtoisten varausten muutos		<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta			<u>139 511,02</u>		<u>-7 654,06</u>
Tilikauden voitto/tappio			947 036,86		-589 215,86

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASE

Vastaavaa

31.12.2003

31.12.2002

Aineettomat hyödykkeet

Konserniliikearvo	9		0,00			0,00
Muut pitkävaikutteiset menot	9		<u>1 989 520,06</u>	1 989 520,06		<u>1 324 561,75</u>

Sijoitukset

Kiinteistösijoitukset	5					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	6		83 475 414,34			84 471 719,18
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			6 355 479,69			5 949 479,69
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä			<u>0,00</u>	89 830 894,03		<u>0,00</u>
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä	7					90 421 198,87
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä			480 993,64			455 618,17
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä			<u>0,00</u>	480 993,64		<u>0,00</u>
Muut sijoitukset						455 618,17
Osakkeet ja osuudet			105 565 074,03			82 659 302,49
Rahoitusmarkkinavälineet			384 839 264,15			389 053 021,09
Kiinnelainasaamiset			24 841 985,58			15 521 985,58
Muut lainasaamiset	8		4 685 225,27			4 981 659,02
Talletukset			18 800 000,00			23 200 000,00
Muut sijoitukset			<u>6 488,97</u>	538 738 038,00		<u>42 680,05</u>
Jälleenvakuutustalletesaamiset			<u>0,00</u>	629 049 925,67		<u>0,00</u>

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

	10			17 297 943,52		10 130 365,55
--	----	--	--	---------------	--	---------------

Saamiset

Ensiluottotustoiminnasta	17					
Vakuutusentottajilta			1 720 299,01			1 270 006,89
Vakuutusedustajilta			<u>0,00</u>	1 720 299,01		<u>0,00</u>
Jälleenvakuutustoiminnasta				309 738,00		0,00
Muut saamiset			<u>404 698,30</u>	2 434 735,31		<u>4 969 905,35</u>

Muu omaisuus

Aineelliset hyödykkeet						
Kalusto	9		347 338,92			390 813,66
Muut aineelliset hyödykkeet			<u>0,00</u>	347 338,92		<u>247,24</u>
Rahat ja pankkisaamiset				677 972,24		1 643 420,65
Muu omaisuus			<u>30 600,00</u>	1 055 911,16		<u>30 600,00</u>

Siirtosaamiset

Korot ja vuokrat				10 161 403,92		11 006 008,13
Muut siirtosaamiset			<u>2 324 012,07</u>	12 485 415,99		<u>1 579 900,30</u>

664 313 451,70

638 681 294,78

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASE

Vastattavaa

31.12.2003

31.12.2002

Oma pääoma	11						
Osakepääoma			6 341 000,00			6 341 000,00	
Vararahasto			6 858 388,47			6 858 388,47	
Arvonkorotusrahasto			248 544,38			248 544,38	
Vapaat rahastot			0,00			0,00	
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus			1 931 524,70			1 920 659,71	
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio			2 871 274,73			3 697 402,52	
Konsernin tilikauden voitto/tappio		947 036,86			-589 215,86		
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta		-10 865,95	936 170,91	19 186 903,19	-236 911,92	-826 127,78	18 239 867,30
Vähemmistöosuus				733 494,78			873 005,84
Tilinpäätössiirtojen kertymä	12						
Poistoero			0,00			0,00	
Vapaaehtoiset varaukset			0,00	0,00		0,00	0,00
Pääomalainat				5 000 000,00			5 045 637,79
Konsernireservi	12			0,00			0,00
Vakuutustekninen vastuuelka							
Vakuutusmaksuvastuu	13	300 612 337,51			290 933 453,10		
Jälleenvakuuttajien osuus		-888 324,61	299 724 012,90		-866 919,47	290 066 533,63	
Korvausvastuu		316 936 958,67			307 660 054,19		
Jälleenvakuuttajien osuus		-140 732,81	316 796 225,86	616 520 238,76	-146 791,15	307 513 263,04	597 579 796,67
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka							
Vakuutustekninen vastuuelka	14		16 067 371,00			9 979 385,00	
Jälleenvakuuttajien osuus				16 067 371,00			9 979 385,00
Jälleenvakuutuslallevelat				0,00			0,00
Velat	17						
Ensivakuutustoiminnasta			0,00			0,00	
Jälleenvakuutustoiminnasta			157 898,89			15 928,85	
Joukkovelkakirjalainat			0,00			0,00	
Lainat rahoituslaitoksilta	15		698 820,83			2 580 675,54	
Eläkelainat			0,00			0,00	
Laskennallinen verovelka	12/16		797 047,23			791 094,34	
Muut velat			4 182 353,55	5 836 120,50		2 673 933,33	6 061 632,06
Siirtovelat				969 323,47			901 970,13
				664 313 451,70			638 681 294,78

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET

1. Vakuutusmaksutulo

2003

2002

Ensivakuutus						
Henkivakuutus						
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	441 413,93			716 499,50		
Muu yksilöllinen henkivakuutus	3 352 036,18			22 389 990,36		
Muu kapitalisaatiosopimus	0,00			6 945 628,26		
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	987 329,22			1 154 346,88		
Muu ryhmähenkivakuutus	<u>5 049 352,34</u>	9 830 131,67		<u>4 936 031,75</u>	36 142 496,75	
Eläkevakuutus						
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	5 549 097,10			4 716 137,86		
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	11 300 857,68			11 039 297,13		
Ryhmäeläkevakuutus	<u>14 342 570,72</u>	31 192 525,50	41 022 657,17	<u>17 094 563,27</u>	32 849 998,26	68 992 495,01
Jälleenvakuutus			0,00			0,00
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta			<u>41 022 657,17</u>			<u>68 992 495,01</u>
<i>Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta</i>						
Jatkuvat vakuutusmaksut			39 230 354,48			39 790 843,55
Kertamaksut			<u>1 792 302,69</u>			<u>29 201 651,46</u>
Yhteensä			<u>41 022 657,17</u>			<u>68 992 495,01</u>
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen			35 032 146,14			63 559 857,65
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta			<u>5 990 511,03</u>			<u>5 432 637,36</u>
			<u>41 022 657,17</u>			<u>68 992 495,01</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET

1.1. Henkivakuutuksen hyvitysten ja alennusten vaikutus tulokseen

2003

2002

Hyvitykset

Henkivakuutus

Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	0,00		0,00	
Muu yksilöllinen henkivakuutus	496 693,00		304 790,50	
Muu kapitalisaatiosopimus	239 802,00		306 402,00	
Muu ryhmähenkivakuutus	<u>143 700,00</u>	880 195,00	<u>305 600,00</u>	916 792,50

Eläkevakuutus

Muu yksilöllinen eläkevakuutus	477 306,00		174 192,00	
Muu yksilöllinen ryhmäeläkevakuutus	<u>2 999 998,00</u>	<u>3 477 304,00</u>	<u>-478 982,52</u>	<u>-304 790,52</u>
		4 357 499,00		612 001,98

Alennukset

Henkivakuutus

Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	0,00		0,00	
Muu yksilöllinen henkivakuutus	0,00		0,00	
Muu kapitalisaatiosopimus	0,00		0,00	
Muu ryhmähenkivakuutus	<u>12 000,00</u>	12 000,00	<u>13 900,00</u>	13 900,00

Eläkevakuutus

Muu yksilöllinen eläkevakuutus	0,00		0,00	
Muu ryhmäeläkevakuutus	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>12 000,00</u>	<u>0,00</u>
				13 900,00

Yhteensä

		<u>4 369 499,00</u>		<u>625 901,98</u>
--	--	---------------------	--	-------------------

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET

2. Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta

2003

2002

Ensivakuutus

Henkivakuutus

Eläkevakuutus

20 914 976,97

31 032 100,25 51 947 077,22

16 305 975,53

30 867 241,87 47 173 217,40

Jälleenvakuutus

0,00

0,00

Maksetut korvaukset yhteensä

51 947 077,22

47 173 217,40

Josta:

Takaisinostot

Säästösummien takaisinmaksut

Muut

2 126 694,69

15 153 372,19

34 667 010,34 51 947 077,22

1 221 270,50

11 144 570,66

34 807 376,24 47 173 217,40

Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista

118 434,89

96 270,91

TULOSLASKELMAN LIITTEET

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2003	2002
3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	700 448,84	612 305,83
Liikekulut	6 022 295,78	7 246 335,06
Sijoitustoiminnan hoitokulut	716 014,53	941 860,50
Muut kulut	112 690,98	71 084,04
<i>Yhteensä</i>	<u>7 551 450,13</u>	<u>8 871 585,43</u>

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	312 172,07	408 173,82
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	0,00	0,00
Muut vakuutusten hankintamenot	2 777 497,32	3 293 518,46
	<u>3 089 669,39</u>	<u>3 701 692,28</u>

Vakuutusten hoitokulut	1 929 943,45	2 104 248,67
Hallintokulut	1 506 992,71	1 588 857,22
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-504 309,77	-148 463,11
<i>Yhteensä</i>	<u>6 022 295,78</u>	<u>7 246 335,06</u>

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	3 105 409,68	3 360 397,45
Eläkekulut	690 506,59	609 843,82
Muut henkilösivukulut	195 441,46	203 573,49
<i>Yhteensä</i>	<u>3 991 357,73</u>	<u>4 173 814,76</u>

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	73 775,00	71 047,00
Eläkesitoumukset	Eläkeiäksi on sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	181 693,00	197 178,00
Eläkesitoumukset	Yhtiöön työsuhteessa oleville hallituksen jäsenille on eläkeiäksi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	36 300,00	30 373,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

Konttorihenkilöstö	-	-
Myyntihenkilöstö	-	-
Kiinteistöhenkilöstö	-	-

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET

4.1. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2003		2002	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	5 792,75		24 646,63	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	5 792,75	<u>0,00</u>	24 646,63
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	0,00		0,00	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	476 572,92		370 438,24	
Muut tuotot	<u>14 170,92</u>	490 743,84	<u>14 522,75</u>	384 960,99
Tuotot kiinteistösijoituksista omistusyhteisyhtiöihin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	0,00		7 327,59	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	7 327,59
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	19 594,16		20 098,83	
Muut tuotot	<u>12 169 763,11</u>	12 189 357,27	<u>10 860 758,56</u>	10 880 857,39
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	2 767 141,89		2 660 422,23	
Korkotuotot	28 815 149,80		24 100 771,30	
Muut tuotot	<u>429 211,45</u>	32 011 503,14	<u>801 928,53</u>	27 563 122,06
Yhteensä		44 697 397,00		38 860 914,66
Arvon alentumisten palautukset				
Myyntivoitot		10 398 912,91		2 312 679,19
Yhteensä		2 035 715,93		7 655 939,39
Yhteensä		57 132 025,84		48 829 533,24
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
Saman konsernin yritykset	-133 350,94		-946 611,19	
Omistusyhteisyhtiöiden yritykset	0,00		0,00	
Muut yritykset	<u>-7 542 896,01</u>	-7 676 246,95	<u>-6 275 494,25</u>	-7 222 105,44
Kulut muista sijoituksista				
		-736 937,67		-937 234,29
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yritykset	-310 426,13		-308 679,38	
Omistusyhteisyhtiöiden yritykset	0,00		-57,57	
Muut	<u>-57 277,96</u>	-367 704,09	<u>-41 669,80</u>	-350 406,75
Yhteensä		-8 780 888,71		-8 509 746,48
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-1 670 975,76		-15 770 853,27	
Rakennusten suunnitelmapoistot	<u>-1 492 334,72</u>	-3 163 310,48	<u>-1 384 180,47</u>	-17 155 033,74
Myyntitappiot		<u>-1 349 290,31</u>		<u>-1 955 564,67</u>
Yhteensä		-13 293 489,50		-27 620 344,89
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua				
		43 838 536,34		21 209 188,35
Sijoitusten arvonkorotus	280 639,15		4 056 341,64	
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	<u>0,00</u>	280 639,15	<u>-43 888,03</u>	4 012 453,61
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		44 119 175,49		25 221 641,96
Osinkotuottoihin sisältyvä yhtiöveron hyvitys		319 132,92		0,00

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET

4.2. Sijoitusidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan tuotot

	2003	2002
Sijoitustoiminnan tuotot	65 920,12	26 960,41
Sijoitustoiminnan kulut	<u>-82 707,85</u>	<u>-77 608,19</u>
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia	-16 787,73	-50 647,78
Sijoitusten arvonkorotus	280 639,15	56 341,64
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu	0,00	-43 888,03
Arvonalentumiset	0,00	-2 335 912,16
Arvonalentumisten palautukset	891 442,37	69 390,39
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskennassa	<u><u>1 155 293,79</u></u>	<u><u>-2 304 715,94</u></u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2003 Jäljellä oleva hankintameno	2003 Kirjanpitoarvo	2003 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	42 232 177,31	46 904 929,01	57 705 000,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	18 565 988,79	18 565 988,79	19 496 000,00
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriyksissä	23 797,71	23 797,71	72 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	17 980 698,83	17 980 698,83	19 931 000,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	6 355 479,69	6 355 479,69	6 355 479,69
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä	0,00	0,00	0,00
	<u>85 158 142,33</u>	<u>89 830 894,03</u>	<u>103 559 479,69</u>
Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä			
Osakkeet ja osuudet	480 993,64	480 993,64	480 993,64
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	105 565 074,03	105 565 074,03	124 616 721,11
Rahoitusmarkkinavälineet	384 839 264,15	384 839 264,15	395 150 066,84
Kiinnelainasaamiset	24 841 985,58	24 841 985,58	24 841 985,58
Muut lainasaamiset	4 685 225,27	4 685 225,27	4 685 225,27
Talletukset	18 800 000,00	18 800 000,00	18 800 000,00
Muut sijoitukset	6 488,97	6 488,97	6 488,97
	<u>538 738 038,00</u>	<u>538 738 038,00</u>	<u>568 100 487,77</u>
	<u>624 377 173,97</u>	<u>629 049 925,67</u>	<u>672 140 961,10</u>
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta	-1 030 046,31		
Indeksiin sidottujen lainojen tuottoa	0,00	-1 030 046,31	
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonkorotuksia		4 000 000,00	
Muita arvonkorotuksia		672 751,70	
		<u>4 672 751,70</u>	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			<u>43 091 035,43</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2002 Jäljellä oleva hankintameno	2002 Kirjanpitoarvo	2002 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	45 024 043,74	49 696 795,44	61 263 000,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	18 565 988,78	18 565 988,78	20 633 000,00
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriyksissä	35 830,55	35 830,55	72 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	16 173 104,41	16 173 104,41	17 229 000,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	5 949 479,69	5 949 479,69	5 949 479,69
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä	0,00	0,00	0,00
	<u>85 748 447,17</u>	<u>90 421 198,87</u>	<u>105 146 479,69</u>
Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä			
Osakkeet ja osuudet	455 618,17	455 618,17	455 618,17
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	82 659 302,49	82 659 302,49	94 296 244,80
Rahoitusmarkkinavälineet	389 053 021,09	389 053 021,09	405 646 481,09
Kiinnelainasaamiset	15 521 985,58	15 521 985,58	15 521 985,58
Muut lainasaamiset	4 981 659,02	4 981 659,02	4 981 659,02
Talletukset	23 200 000,00	23 200 000,00	23 200 000,00
Muut sijoitukset	42 680,05	42 680,05	42 680,05
	<u>515 458 648,23</u>	<u>515 458 648,23</u>	<u>543 689 050,54</u>
	<u>601 662 713,57</u>	<u>606 335 465,27</u>	<u>649 291 148,40</u>
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta	-51 827,54		
Indeksiin sidottujen lainojen tuottoa	0,00	-51 827,54	
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonkorotuksia		4 000 000,00	
Muita arvonkorotuksia		672 751,70	
		<u>4 672 751,70</u>	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			<u>42 955 683,13</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:

	2003	2003
	Kiinteistöt ja	Lainasaamiset
	kiinteistöosakkeet	konserniyrityksiltä
Hankintameno 1.1.	94 700 086,39	5 949 479,69
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-52 306,44	
Lisäykset	1 623 613,65	0,00
Vähennykset	-2 309 021,46	-104 000,00
Siirrot erien välillä	977 289,58	510 000,00
Hankintameno 31.12.	<u>94 939 661,72</u>	<u>6 355 479,69</u>
Kertyneet poistot 1.1.	-10 541 337,75	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	52 306,44	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	580 092,45	
Tilikauden poistot	-1 579 543,91	
Vähennykset	7 195,76	
Kertyneet poistot 31.12.	<u>-11 481 287,01</u>	
Arvonalentumiset 1.1.	-4 359 781,17	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	
Tilikauden arvonalentumiset	-395 930,91	
Arvonalentumisten palautukset	100 000,00	
Arvonalentumiset 31.12.	<u>-4 655 712,08</u>	
Arvonkorotukset 1.1.	4 672 751,70	
Lisäykset	0,00	
Vähennykset	0,00	
Siirrot erien välillä	0,00	
Arvonkorotukset 31.12.	<u>4 672 751,70</u>	
Kirjanpitoarvo 31.12	<u>83 475 414,34</u>	<u>6 355 479,69</u>

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

	2003
Jäljellä oleva hankintameno	426 564,35
Kirjanpitoarvo	426 564,35
Käypä arvo	594 000,00

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

7. Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

2003

Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä

Hankintameno 1.1.	455 618,17
Lisäykset	25 375,47
Vähennykset	0,00
Siirrot erien välillä	0,00
Hankintameno 31.12.	<u>480 993,64</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>480 993,64</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

7.1. Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä

Osakkeet ja osuudet

		Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Tapiola Omaisuudenhoito Oy	Espoo	15,00	3 206 624,21	169 169,70
<hr/>				
Yhteensä			3 206 624,21	169 169,70

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI
TASEEN LIITTEET 31.12.2003
7.2. Muut sijoitukset

		Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Amer-yhtymä Oyj	Suomi	0,15	1 034 852,61	1 239 863,25
Avenir	Suomi		500 000,00	543 141,67
Elisa Communications Oyj	Suomi	0,07	985 800,00	985 800,00
Eqvitec Technology Fund II Ky	Suomi		549 757,71	549 757,71
ESR eQ Pikkujättiläiset	Suomi		376 078,40	936 360,00
Fibox Oy Ab	Suomi	1,25	657 101,60	657 101,60
Finnair Oyj	Suomi	0,13	508 819,35	583 000,00
Fortum Oyj	Suomi	0,01	404 040,06	744 551,78
Huhtamäki Oyj	Suomi	0,13	993 100,48	1 203 345,00
Kemira Oyj	Suomi	0,14	984 334,19	1 619 200,00
Kesko Oyj	Suomi	0,18	1 827 737,75	2 316 572,00
Lassila & Tikanoja Oyj	Suomi	0,65	1 411 592,92	2 838 000,00
Metsä Tissue Oyj (ent. Metsa Acquisition Oy)	Suomi	1,45	2 250 000,00	2 250 000,00
Nokia Oyj	Suomi	0,00	1 767 503,42	2 344 410,00
Nokian Renkaat Oyj	Suomi	0,46	924 381,31	2 995 000,00
Outokumpu Oyj	Suomi	0,04	709 042,25	850 830,00
Perlos Oyj	Suomi	0,19	633 000,00	633 000,00
SanomaWSOY Oyj	Suomi	0,06	1 021 390,54	1 641 690,00
Seligson APS Far East	Suomi		1 336 375,85	1 532 256,32
Seligson Phoebus	Suomi		500 000,00	637 728,29
Stockmann Oyj Abp	Suomi	0,13	1 037 659,98	1 270 020,00
Suomen SKV Oy	Suomi	3,43	598 076,27	598 076,27
Tapiola Hyvinvointi	Suomi		778 792,56	778 792,56
Tapiola Instituutio	Suomi		3 498 970,18	3 498 970,18
Tapiola Kehitt. Markkinat	Suomi		1 634 670,50	1 715 226,85
Tapiola Korko	Suomi		3 274 534,55	3 780 993,31
Tapiola Pankki Oy	Suomi	5,00	1 400 000,00	1 400 000,00
Tapiola Rahamarkkina	Suomi		2 865 573,20	3 145 821,18
Tapiola Riskikorko	Suomi		7 253 020,22	8 325 478,70
Tapiola Trendi	Suomi		959 701,34	959 701,34
Tapiola Tulevaisuus	Suomi		810 709,31	810 709,31
Tapiola USA	Suomi		2 157 399,10	2 157 399,10
Tapiola Ympäristö	Suomi		1 088 905,11	1 088 905,11
Tietoenator Oyj	Suomi	0,05	911 400,00	911 400,00
UPM-Kymmene Oyj	Suomi	0,02	1 116 731,36	1 326 024,00
Uponor Oyj	Suomi	0,27	1 446 800,84	2 572 500,00
Vacon Oyj	Suomi	0,48	507 500,00	710 500,00
YIT-Yhtymä Oyj	Suomi	0,42	1 072 989,09	3 458 398,50
Adidas-Salomon AG	Saksa		871 094,31	1 083 600,00
Aventis SA	Ranska		1 912 458,55	2 268 920,00
Beru AG	Saksa		591 541,72	604 890,00
Biogen Idec Inc.	Yhdysvallat		501 247,03	501 247,03
CA-AM Oblig Emergents	Ranska		1 037 574,25	1 654 267,93
Cap Gemini SA	Ranska		573 923,00	573 923,00
Check Point Software Technologies Ltd	Yhdysvallat		760 902,61	760 902,61
Ciba Specialty Chemicals Inc	Sveitsi		767 994,17	782 296,36
E.On AG	Saksa		892 429,30	983 060,00
Eniro AB	Ruotsi		623 127,75	623 127,75
Heineken NV	Alankomaat		739 655,00	739 655,00
Industri Kapital 2000 Limited Partnership	Iso-Britannia		2 228 749,69	2 228 749,69
Ing (L) Inv Emerging Mkts Equity	Luxembourg		1 196 537,13	1 196 537,13
Ing INTL Emerging Markets Debt	Luxembourg		1 085 115,43	1 260 868,27
JP FF - Europe Small Cap Fund	Luxembourg		1 001 060,59	1 175 764,84
Kerry Group Plc	Irlanti		788 799,20	808 578,30
Lloyds Tsb Group Plc	Iso-Britannia		890 088,54	890 088,54
Microsoft Corporation	Yhdysvallat		825 650,83	825 650,83
Nordea AB	Ruotsi		531 850,95	745 920,00
Nordic Capital IV L.P.	Iso-Britannia		730 021,54	753 794,12
Orkla ASA	Norja		1 012 552,48	1 596 781,47

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

7.2. Muut sijoitukset

		Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Pfizer Inc.	Yhdysvallat		2 028 048,30	2 028 048,30
Publicis Groupe S.A.	Ranska		668 868,20	668 868,20
Reed Elsevier NV	Alankomaat		764 048,06	774 210,00
Rentokil Initial Plc	Iso-Britannia		1 221 833,71	1 221 833,71
Roche Holding AG	Sveitsi		2 146 029,91	2 146 029,91
Royal Dutch Petroleum Company NV	Alankomaat		1 524 414,52	1 571 680,00
Securitas AB	Ruotsi		940 088,11	940 088,11
Singulus Technologies AG	Saksa		1 037 905,00	1 037 905,00
SKF AB	Ruotsi		964 057,51	1 148 127,75
Svenska Cellulosa AB	Ruotsi		831 871,16	929 273,13
Svenska Handelsbanken AB	Ruotsi		579 571,43	735 000,00
TeliaSonera AB	Ruotsi		1 020 320,26	1 075 886,64
Total S.A.	Ranska		1 678 488,91	1 739 320,00
TPG NV	Alankomaat		631 380,00	631 380,00
Unilever N.V.	Alankomaat		713 221,10	746 640,00
Walgreen Co	Yhdysvallat		757 280,13	777 719,71
Vestas Wind Systems A/S	Tanska		413 750,69	670 517,13
VNU NV	Alankomaat		953 227,65	953 227,65
Vodafone Airtouch Plc	Iso-Britannia		1 754 882,25	1 754 882,25
Muut			13 585 071,01	15 441 936,72
YHTEENSÄ			105 565 074,03	124 616 721,11

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

8. Muut sijoitukset

8.1. Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltynä

	2003	2002
Pankkitakaus	0,00	37 640,45
Vakuutuskirja	0,00	26 648,62
Muu vakuus	0,00	12 815,92
<i>Jäljellä oleva hankintameno yhteensä</i>	<u>0,00</u>	<u>77 104,99</u>
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	<u>4 685 225,27</u>	<u>4 904 554,03</u>
Muut lainasaamiset yhteensä	<u><u>4 685 225,27</u></u>	<u><u>4 981 659,02</u></u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2003 Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	2003 Konserni- liikearvo	2003 Kalusto
Hankintameno 1.1.	2 625 229,15	70,40	1 119 375,27
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-683 629,01	-70,40	0,00
Lisäykset	955 190,06	0,00	68 741,00
Vähennykset	0,00	0,00	-1 791,31
Siirrot erien välillä	-2 065,52	0,00	-7 771,96
Hankintameno 31.12.	<u>2 894 724,68</u>	<u>0,00</u>	<u>1 178 553,00</u>
Kertyneet poistot 1.1.	-1 300 667,40	-70,40	-728 561,61
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	683 629,01	70,40	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	206,55	0,00	730,81
Tilikauden poistot	-288 372,78	0,00	-103 383,28
Kertyneet poistot 31.12.	<u>-905 204,62</u>	<u>0,00</u>	<u>-831 214,08</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>1 989 520,06</u></u>	<u><u>0,00</u></u>	<u><u>347 338,92</u></u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

10. SIOITUSSIDONNAISTEN VAKUUTUSTEN KATTEENA OLEVAT SIOITUKSET

	2003 Alkuperäinen hankintameno	2003 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)	2002 Alkuperäinen hankintameno	2002 Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
<i>Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset</i>				
Osakkeet ja osuudet	17 896 470,95	16 052 639,41	12 814 504,24	9 798 591,18
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Talletukset ja muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	1 245 162,95	1 245 162,95	331 681,69	331 681,69
Kertyneet korot	141,16	141,16	92,68	92,68
<i>Yhteensä</i>	<u>19 141 775,06</u>	<u>17 297 943,52</u>	<u>13 146 278,61</u>	<u>10 130 365,55</u>
<i>Etukäteen hankitut sijoitukset</i>	<u>1 230 431,36</u>	<u>1 230 572,52</u>	<u>150 887,87</u>	<u>150 980,55</u>
Sijoitussidonnaisen vakuutusten vastuuelkaa vastaavat sijoitukset	<u><u>17 911 343,70</u></u>	<u><u>16 067 371,00</u></u>	<u><u>12 995 390,74</u></u>	<u><u>9 979 385,00</u></u>
Rahat ja pankki- yms saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu.	14 731,59		180 793,82	

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

11.1. Oman pääoman muutokset	1.1.2003	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2003
Osakepääoma	6 341 000,00	0,00	0,00	6 341 000,00
Arvonkorotusrahasto	248 544,38	0,00	0,00	248 544,38
Vararahasto	6 858 388,47	0,00	0,00	6 858 388,47
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	1 920 659,71	101 620,15	-90 755,16	1 931 524,70
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio	3 697 402,52	0,00	-826 127,79	2 871 274,73
Konsernin tilikauden voitto/tappio	-589 215,86	1 536 252,72	0,00	947 036,86
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta	-236 911,92	236 911,92	-10 865,95	-10 865,95
	-826 127,78	1 773 164,64	-10 865,95	936 170,91
Oman pääoman muutokset yhteensä	<u>18 239 867,30</u>	<u>1 874 784,79</u>	<u>-927 748,90</u>	<u>19 186 903,19</u>

11.2. Arvonkorotusrahaston erittely

Arvonkorotusrahasto 1.1.	248 544,38
Lisäykset	0,00
Arvonkorotusten peruutukset	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	<u>248 544,38</u>
Josta käyttöomaisuuteen liittyvää	248 544,38

11.3. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Tilikauden voitto/tappio	936 170,91
+ Muu vapaa oma pääoma tasanimikkeittäin	
Varmuusrahasto	0,00
Vararahasto	0,00
Käyttörahassto	0,00
Muut vapaat rahastot	0,00
Edellisten tilikausien voitto	2 871 274,73
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	<u>1 931 524,70</u>
Muu vapaa pääoma yhteensä	4 802 799,43
- Taseen osoittama tappio	0,00
- Yhtiöjärjestyksen mukaan vararahastoon siirrettävä tai muutoin jakamatta jätettävä määrä	
- Muut jakokelvottomat erät	
- Määrä, joka konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätössiirroista on konsernitilinpäätöksessä merkitty omaan pääomaan	<u>-1 931 524,70</u>
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	<u>3 807 445,64</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

12. Tilinpäätössiirtojen kertymä ja konsernireservin muutokset

	2003	2002
Poistoero		
Kertynyt poistoero 1.1.	1 977 351,04	1 768 628,27
Lisäykset	933 975,57	857 773,93
Vähennykset	-716 231,71	-649 051,16
Kertynyt poistoero 31.12.	<u>2 195 094,90</u>	<u>1 977 351,04</u>
Vapaaehtoiset varaukset		
Luottotappiovaraus 1.1.	508 787,58	440 652,37
Lisäykset	44 556,25	68 135,21
Vähennykset	0,00	0,00
Luottotappiovaraus 31.12.	<u>553 343,83</u>	<u>508 787,58</u>
Asuintalovaraus 1.1.	241 772,89	267 874,59
Lisäykset	0,00	56 968,00
Vähennykset	-241 772,89	-83 069,70
Asuintalovaraus 31.12.	<u>0,00</u>	<u>241 772,89</u>
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	<u>553 343,83</u>	<u>750 560,47</u>
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	<u>2 748 438,73</u>	<u>2 727 911,51</u>
Jaettu		
Omaan pääomaan	-1 931 524,70	-1 920 659,71
Vähemmistöosuuteen	-19 866,80	-16 157,46
Laskennalliseen verovelkaan	-797 047,23	-791 094,34
	0,00	0,00
Verokanta	29 %	29 %
Konsernireservi		
Konsernireservi 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Konsernireservi 31.12.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

13. Vakuutusmaksuvastuu

Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuusta vähennetyt aktivoidut hankintamenot (zillmeeraus)

	2003	2002
Henkivakuutus	0,00	0,00
Eläkevakuutus	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

14. Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka

Vakuutustekninen vastuovelka

	2003	2002
Vakuutusmaksuvastuu	16 067 371,00	9 944 846,00
Korvausvastuu	0,00	34 539,00
	<u>16 067 371,00</u>	<u>9 979 385,00</u>
Jälleenvakuuttajien osuus	0,00	0,00
Yhteensä	<u>16 067 371,00</u>	<u>9 979 385,00</u>

15. Velat, jotka erääntyvät maksettavaksi viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua

	2003	2002
Lainat rahoituslaitoksilta	698 820,83	2 580 675,54
Eläkelainat	0,00	0,00
	<u>698 820,83</u>	<u>2 580 675,54</u>

16. Laskennalliset verovelat

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka

	0,00	0,00
--	------	------

Arvostuseroista laskettu verovelka ei realisoidu lähitulevaisuudessa.

	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
--	-------------	-------------

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

17. Saamiset ja velat konserni- ja osakkuusyrietykset

17.1 Saamisten erittely

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Muut saamiset

2003

180 173,89

180 173,89

2002

209 221,40

209 221,40

Saamiset omistusyhteisyrietyksiltä, joissa on merkittävä omistusosuus

Muut saamiset

11 424,60

11 424,60

0,00

0,00

17.2. Velkojen erittely

Velat saman konsernin yrityksille

Lainat rahoituslaitoksilta

Muut velat

0,00

5 221,84

5 221,84

922 847,15

7 881,14

930 728,29

2003

Velat omistusyhteisyrietyksille, joissa on merkittävä omistusosuus

Muut velat

0,00

0,00

14 383,57

14 383,57

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

18. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat taseen liitetiedot

	2003		2002	
	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä
18.1. Vakuudet				
Omien velkojen vakuudeksi				
Kiinteistökiinnitykset	0,00	0,00	925 028,00	922 847,15
Pantit, johdannaispimusten vakuudeksi	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>925 028,00</u>	<u>922 847,15</u>

18.2. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Johdannaispimukset	2003	2002
Korkojohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, suljetut</i>		
Kohde-etuus	0,00	1 400 000,00
Käypä arvo	0,00	0,00
<i>Optiosopimukset, avoimet</i>		
<i>Ostetut</i>		
Kohde-etuus	42 000 000,00	0,00
Käypä arvo	163 800,00	0,00
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	16 550 151,28	0,00
Käypä arvo	648 463,08	0,00
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen</i>		
	Ryhmällä on verosaatavaa arvonlisäverotukseen liittyen	
<i>Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus</i>	49 446,00	41 270,00
Muut vastuusitoumukset		
Merkintäsitoumukset	6 717 189,80	6 822 562,32

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2003

19. Lainojen erittelyt

19.1. Pääomalainat

Lainanantaja	Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola
Lainan määrä	5 000 000,00
Nostopvm	31.12.2003
Viimeinen takaisinmaksupvm	31.12.2013
Korko %	5,20
	<i>Korko voidaan maksaa lainansaajan voitonjakokelpoisilla varoilla</i>
Vakuus	ei vakuutta

19.2. Lähipiirilainat

Rahalainat vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhteisön taikka vakuutusyhtiössä määräysvaltaa käyttävän yhteisön tai säätiö tai tällaisen yhteisön tai säätiön määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön toimitusjohtajalle, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle tai tilintarkastajalle

Yhtiö ei ole antanut otsikossa mainittua rahalainaa.

Rahalainat sille, jolla takuuosuuden omistuksen nojalla voi olla vähintään 10 prosenttia vakuutusyhtiön takuuosuuksista tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä taikka vastaava omistus tai äänivalta vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvassa yhteisössä

Yhtiö ei ole antanut otsikossa mainittua rahalainaa.

YRITYSTEN HENKIVAKUUTUS OY TAPIOLA

EHDOTUS TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto 743 706,00 euroa siirretään voittovaroihin.

Mikäli hallituksen ehdotus tappion käsittelystä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Osakepääoma	6 341 000,00
Vararahasto	6 858 388,47
Edellisten tilikausien voitto/tappio	<u>7 959 871,05</u>
	<u><u>21 159 259,52</u></u>

Espoossa 8. päivänä maaliskuuta 2004

Asmo Kalpala

Juhani Heiskanen

Tom Liljeström

Jari Saine

Juha-Pekka Halmeenmäki
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Yritysten Henkivakuutus Oy:n Tapiolan osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Yritysten Henkivakuutus Oy:n Tapiolan kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilivuodelta 2003. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

KHT Matti Nykänen on suorittanut valvontatilintarkastuksen, josta on annettu erillinen 17. maaliskuuta 2004 päivätty kertomus.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain ja vakuutusyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös, joka emoyhtiön osalta osoittaa tappiota 743 706,00 euroa, on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilivuodelta.

Hallituksen esitys voiton käsittelystä on lainmukainen.

Espoossa 23. päivänä maaliskuuta 2004

Mauno Tervo
KHT

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö
Matti Nykänen
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Perehdyttyään tilinpäätökseen, konsernitilinpäätökseen ja tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2003 hallintoneuvosto ehdottaa, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja hallituksen ehdotus tuloksen käsittelystä hyväksytään.

Espoossa 25.3.2004

Marjut Nordström
hallintoneuvoston puheenjohtaja

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolan tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiötä valvovien viranomaisten päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen peruseräparannusmenot sekä atk-järjestelmien suunnittelumenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet sekä osakkeet ja osuudet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet sekä osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonkorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonkorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvonkorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonkorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonkorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulovaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintamenoon saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon määräisenä tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Osakkeisiin aiempina vuosina tehdyt arvonalennukset on palautettu osakkeiden arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuajana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Jäljellä oleva hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia käytetään pääasiassa sijoitussalkkujen suojaukseen.

Suojaamistarkoituksessa tehdyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Suojaavan johdannaisen negatiivinen arvo on jätetty kuluksi kirjaamatta siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Jos suojattavasta tase-erästä ei tuloslaskelmaan kirjata arvonnoususta, ei suojaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kuluja. Se osa suojaavan johdannaisen negatiivisesta arvonnoususta, joka ylittää suojattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi.

Suojaamistarkoituksessa tehdyn johdannaissopimuksen arvostustulos huomioidaan täysimääräisenä kohde-etuuden arvostuksessa.

Ei-suojaavan johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaissopimusten enimmäistappio, jonka määrittäminen tapahtuu noudattaen Vakuutusvalvontaviraston soveltamaa laskentatapaa.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon.

Saamisten arvostus
Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta sen sijaan kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

Huoneistojen peruskorjaukset	10 v
Atk-järjestelmien suunnittelukustannukset	5 v

Kiinteistöt

Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset	40-50 v
Tavaratalo-, myymälärakennukset	30-40 v
Teollisuus-, varasto ym. rakennukset	20-30 v
Rakennusten ainesosat 25 %:n menojäännöspoisto	

Kalusto

Konttorikoneet, -kalusto yms. 25 %:n menojäännöspoisto

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen.

Tuloutettujen arvonkorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Varaukset, kertynyt poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Varaukset

Kertynyt poistoero

Ks. kohta "Poistot"

Vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Luottotappiovaraus

Luottotappiovaraus ei saa ylittää 1 prosenttia vakuutusyhtiön muiden saamisten kuin vakuutusmaksusaamisten määrästä.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan kolmen vuoden aikana.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään niiden markkinaperusteisia käypiä arvoja. Liike- ja toimistokohteiden käyvät arvot määritetään yleisen arviointitavan mukaisesti pääsääntöisesti tuottoarvomenetelmällä, tai kauppa-arvomenetelmällä, mikäli vertailuaineisto on edustava. Asuntokohteiden käyvät arvot määritetään kauppa-arvomenetelmällä. Erikoiskohteiden arvot määritetään kohteeseen parhaiten soveltuvalla arviointimenetelmällä. Arvonmäärityksen tekee vakuutusvalvontaviraston edellyttämällä tavalla joko kiinteistöyksikön asiantuntijat tai ulkopuolinen arvioitsija.

Osakesijoitukset ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomarahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta, mikäli se on alempi.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon mahdollinen luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TEL -perusvakuutuksella Keskinäisessä Eläkevakuutusyhtiössä Tapiolassa ja lisäeläketurva pääosin TEL:n mukaisena lisäeläkevakuutuksena Keskinäisessä Eläkevakuutusyhtiössä Tapiolassa ja pieneltä osin Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolassa.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Zillmerointiperusteet

Zillmerointia ei sovelleta.

Vastuuvelan laskentaan käytetty laskuperustekorko

Ryhmäeläkevakuutuksen vastuuvelan laskennassa käytetään 31.12.1998 mennessä rahastoitujen etujen osalta **n. 3,6 %:n** laskuperustekorkoa ja 1.1.1999 tai myöhemmin rahastoitujen etujen osalta 3,50 %:n laskuperustekorkoa. Yksilöllisen henki- ja eläkevakuutuksen vastuuvelkaa laskettaessa on käytetty ennen 1.1.1999 myönnytyissä vakuutuksissa 4,5 %:n laskuperustekorkoa ja 1.1.1999 **ja 31.12.2002 välisenä aikana myönnytyissä vakuutuksissa 3,5 %:n laskuperustekorkoa sekä 1.1.2003** tai sen jälkeen myönnytyissä vakuutuksissa **2,5 %:n** laskuperustekorkoa. Kapitalisaatiosopimusten vastuuvelkaa laskettaessa on käytetty ennen 1.2.1998 alkaneiden sopimusten osalta 4,5 %:n laskuperustekorkoa ja 1.2.1998 -16.1.2001 alkaneiden sopimusten osalta 3,5 %:n laskuperustekorkoa ja 17.12.2002 jälkeen alkaneiden sopimusten osalta 2,5 %

laskuperustekorkoa.

Asiakashyvityspolitiikka ja vakavaraisuustavoitteet

Vakavaraisuustavoite

Yritysten Henki-Tapiola tavoittelee sellaista määrällistä ja laadullista vakavaraisuutta, että se mahdollistaa pitkällä aikavälillä kilpailukykyisen ja vakaan tuoton maksamisen asiakkaiden vakuutussäästöille.

Vakavaraisuustavoite määrätään ottaen huomioon valvontaviranomaisten asettamat vakavaraisuusrajat, yhtiön vakuutuskannan luonne, sijoituksiin liittyvät pitemmän aikavälin riskit ja yhtiön vakavaraisuuden vahvistamiseksi käytettävissä olevat muut keinot. Tavoitteen mukainen vakavaraisuus takaa Yritysten Henki-Tapiolan pysyvän riittävällä todennäköisyydellä vapaan asiakashyvityspolitiikan sallivien vakavaraisuusrajojen sisällä eli antaa Yritysten Henki-Tapiolalle useiksi vuosiksi eteenpäin mahdollisuuden määrätä vapaasti asiakashyvitöksensä.

Hyvityspolitiikka

Yhtiön ylijäämä käytetään pääosin asiakashyvitäisiin ja vakavaraisuuden vahvistamiseen vähäisen määrän mennessä voitonjakoon. Asiakashyvitäisiä määritettäessä pyritään varmistamaan asiakkaiden varoille vakaa ja realistinen kokonaistuotto, joka muodostuu laskuperustekorosta ja annettavista asiakashyvitöksistä.

Vakuutuksille annettavat hyvitykset jaetaan oikeudenmukaisesti erityyppisille vakuutuksille. Jaossa otetaan huomioon vakuutusten pituus ja luonne, vakuutuksissa sovellettava laskuperustekorko, vakuutusten tuottama ylijäämä sekä vakuutuksille annettavien hyvitysten ehdollisuus ja luonne.

Konsernitilinpäätös

Vakuutusyhtiölain mukaan konsernitilinpäätökseen yhdistellään sellaiset osakeyhtiöt ja muut niihin rinnastettavat yhtiöt, joiden äänivallasta emoyhtiö omistaa suoraan tai välillisesti yli puolet. Konserniin kuuluvat yhtiöt ja konsernirakenne on kerrottu toimintakertomuksessa.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako, konsernin sisäiset myyntivoitot/-tappiot sekä keskinäinen omistus. Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Vähemmistön osuus omasta pääomasta ja tuloksesta esitetään erikseen tuloslaskelmassa ja taseessa. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt luovutushetkeen saakka.

Osakkuusyhtykset eli yritykset, joiden äänivallasta konserni omistaa 20 - 50 % on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Ei keskinäiset kiinteistöosakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhteisöinä.

Vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutos on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tulokseen. Vastaavat tase-erät on jaettu laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan vähemmistöosuus huomioiden. Omaan pääomaan siirretty osuus ei ole vakuutusyhtiölain mukaan jakokelpoista omaa pääomaa.

Tytäryhtiöosakkeiden arvonkorotukset on asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osalta kohdistettu konsernissa tytäryhtiöiden kiinteistöjen arvonkorotuksiksi.

Eliminoinnin yhteydessä muodostunut konserniaktiiva on pääsääntöisesti kohdistettu tytäryhtiön ao. omaisuuserille, erien käypä arvo huomioon ottaen, ja konserniaktiiva poistetaan suunnitelman mukaan kuten vastaava erä. Kohdistamaton konserniliiketoiminta esitetään taseen vastaavissa

aineettomissa hyödykkeissä omana eränään ja se poistetaan suunnitelman mukaan viidessä vuodessa. Konsernireservi esitetään taseen vastattavissa omana eränään ja se tuloutetaan enimmillään viidessä vuodessa.

Konsernin sisäistä ensivakuutusliikettä ei ole eliminoitu.